

Monitor Sociaal Domein 2024

April 2025

Inhoud

Inleiding	3	3.14 Uitgaven collectief vervoer	29
Sociaal domein in vogelvlucht	4	3.16 CBS cijfers met betrekking tot Wmo voorzieningen	30
		3.17 Cliëntervaringsonderzoek Wmo	31
1. Financiën Sociaal Domein	6		
1.1 Financiën taakvelden Onderwijs	7	4. Inkomen & Werk	32
1.2 Financiën taakvelden Sport & Cultuur	8	4.1 Financiën Inkomen & Werk	33
1.3 Financiën hoofdtaakveld Sociaal Domein	9	4.2 Aantal en duur van uitkeringen	34
1.4 Financiën taakvelden Volksgezondheid	10	4.3 Aantal uitkeringen per leeftijdsgroep	35
1.5 Toelichting op inkomsten en uitgaven	11	4.4 Uitgaven bijstandsuitkeringen	36
		4.5 Uitgaven bijzondere bijstand	37
2. Jeugd	13	4.6 Energietoeslag en compensatie eigen risico	38
2.1 Financiën Jeugdzorg	14	4.7 FMDA	39
2.2 Aantal jeugdigen met Jeugdzorg	15	4.8 Vroegsignalering van schulden	40
2.3 Uitgaven per zorgvorm van Jeugdzorg	16	4.9 Inzet re-integratie activiteiten	41
2.4 Uitgaven per zorgvorm van Jeugdbescherming	17	4.10 CBS cijfers met betrekking tot werk & inkomen	42
2.5 Verwijzers van Jeugdzorg	18		
2.6 CBS cijfers met betrekking tot Jeugdzorg	19		
2.7 Cliëntervaringsonderzoek Jeugdzorg	20		
3. Maatschappelijke ondersteuning	21		
3.1 Financiën Maatschappelijke ondersteuning	22		
3.2 Aantal cliënten met een Wmo voorziening	23		
3.3 Uitgaven per zorgvorm van Wmo	24		
3.4 Uitgaven huishoudelijke hulp	25		
3.7 Uitgaven van Wmo begeleiding	26		
3.10 Uitgaven dagbesteding	27		
3.13 Uitgaven van rolstoel-, vervoers- en woonvoorzieningen	28		

Inleiding

Deze rapportage geeft in cijfers het jaar 2024 van het sociaal domein in Staphorst weer. De rapportage is de vijfde in een reeks, de eerste monitor kwam in 2021 uit over het jaar 2020. Het document biedt inzicht de financiële ontwikkelingen en het gebruik van voorzieningen binnen het sociaal domein.

De financiële cijfers in deze monitor geven weer hoeveel budget is ontvangen vanuit het rijk voor het Sociaal Domein, hoeveel hiervoor is begroot en hoeveel hiervoor is uitgegeven. Het betreft het 'hoofdtakveld' Sociaal Domein en de aan het sociaal domein gekoppelde takvelden binnen andere 'hoofdtakvelden' zoals Onderwijs, Sport & Cultuur en Gezondheid. De uitgaven omvatten alle kosten die binnen dit hoofdtakveld zijn uitgegeven. Het zijn onder andere uitgaven voor: de door de gemeentelijke toegang geïndiceerde voorzieningen vanuit de diverse wetten, de algemene (voorliggende) voorzieningen in het voorveld, de gemeenschappelijke regelingen GGD (gedeeltelijk), Reestmond en RSJ en de uitvoering door de gemeentelijke organisatie zijnde loon- en overheadskosten (o.a. HRM, ICT, huisvesting).

De cijfers over het gebruik van voorzieningen beperken zich in deze rapportage tot aantallen over de geïndiceerde gemeentelijke voorzieningen vanuit de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet.

Gebruikscijfers van voorzieningen in het voorveld zijn terug te vinden in de jaarverslagen van de diverse partijen die in het voorveld van Staphorst actief zijn. Ook zijn cijfers over het gebruik van voorzieningen in het sociaal domein van Staphorst terug te vinden in verslagen/rapportages van gemeenschappelijke regelingen als GGD en Reestmond en organisaties als Veilig Thuis.

De monitoring van het integrale beleidsplan sociaal domein maakt geen onderdeel uit van deze rapportage. Het beleidsplan is gebaseerd op de methodiek van het Kwaliteitskompas. Deze methodiek geeft inzicht wat wel en niet werkt en hoe te sturen op betere resultaten. Ook biedt het Kwaliteitskompas handvatten voor het werken aan een samenhangende aanpak. Het proces van

het Kwaliteitskompas loopt parallel aan, maar staat los van het monitoringsproces van deze rapportage.

In het kort is de methodiek van het Kwaliteitskompas als volgt te omschrijven. Op basis van een analyse van hoe het gaat met de inwoners en welke problemen er in Staphorst spelen zijn in het beleidsplan 'Iedereen doet mee' ambities voor het sociaal domein bepaald. Vervolgens zijn er op deze ambities concrete en meetbare maatschappelijke resultaten geformuleerd die zijn gekoppeld aan indicatoren: cijfers of informatie waarop beoordeeld wordt of het de goede kant op gaat. Aansluitend hebben de deelnemende organisaties expliciet gemaakt wat hun concrete bijdrage is aan het realiseren van deze maatschappelijke resultaten. Inzicht in deze bijdragen – de zogeheten outcomes – maken het mogelijk om onderlinge samenwerking en verantwoordelijkheden beter af te stemmen en te evalueren. Door cijfers te combineren met ervaringen uit de praktijk – 'tellen én vertellen' – voeren beleidsadviseurs, consultants en professionals van de maatschappelijke partners samen het gesprek over wat goed gaat en wat beter kan. Dit maakt het mogelijk om beleid en uitvoering continu te verbeteren. Daarnaast biedt het de professionals richting en laat het hen zien hoe hun werk bijdraagt aan de bredere maatschappelijke doelen.

Sociaal domein in vogelvlucht

Het sociaal domein staat voor de belangrijke opgave om een verschuiving te bewerkstelligen van zorg naar gezondheid om zo de schaarse zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Momenteel staan de toegang en de kwaliteit van de zorg onder druk door een stijgende vraag naar zorg en een toenemend tekort aan personeel. Als er geen actie wordt ondernomen, dreigt de zorg structureel vast te lopen. In september 2022 is daarom het Integraal Zorgakkoord (IZA) ondertekend door een groot aantal bij de zorg betrokken partijen. Als aanvulling daarop wordt momenteel gesproken over een Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Daarnaast is vanaf januari 2023 het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) actief. Ook in de Hervormingsagenda Jeugd (2023) ligt de focus op preventie en op demedicaliseren, normaliseren en niet problematiseren. Al deze programma's zijn gericht op het bevorderen van gezondheid waar deze voorheen op ziekte lag. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens (positieve gezondheid). Daarvoor moet de zorg anders georganiseerd en de zorgvraag beperkt of voorkomen worden.

IZA, AZWA, GALA en de Hervormingsagenda Jeugd sluiten naadloos aan en versterken de inzet op de doelen en de uitvoering van het beleidsplan 'Iedereen doet mee'. We geven uitvoering aan het beleidsplan vanuit het programma Gezond Meedoen Staphorst!, waar we samen met onze maatschappelijke partners in optrekken. De uitvoering van deze akkoorden en de hervormingsagenda is dan ook onder de paraplu van Gezond Meedoen Staphorst! gebracht. Vanuit dit programma hebben we de afgelopen jaren gewerkt aan preventie en de versterking van de sociale basis. Dit heeft ertoe geleid dat in Staphorst de vraag naar Jeugdzorg, Wmo-voorzieningen en uitkeringen en de daarmee gepaard gaande hoge kosten, niet in dezelfde mate stijgen als in andere gemeenten.

Kijkend naar jeugdzorg zien we dat in Staphorst het aantal jongeren die ondersteuning ontvangen in 2024 iets is gestegen terwijl het vorig jaar iets was gedaald. Bij de jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel zien we het omgekeerde gebeuren, dit aantal is in 2024 licht gedaald terwijl het vorig jaar was gestegen.

Bij de Wmo was o.a. als gevolg van corona, waardoor bijv. groepsactiviteiten niet doorgingen, in 2021 en 2022 het aantal cliënten gedaald. In 2023 zagen we een stijging die zich in 2024 voortzet.

Het aantal uitkeringen is de afgelopen twee jaar aanzienlijk gestegen, voornamelijk door de toename van het aantal statushouders. Statushouders zijn verplicht een inburgeringstraject te volgen, dit neemt veel tijd in beslag en laat weinig ruimte voor andere activiteiten. Als gevolg hiervan is het aantal kortdurende uitkeringen (met een duur van drie jaar of minder) toegenomen, terwijl het aantal langdurige uitkeringen (langer dan drie jaar) juist heel licht is afgenomen.

Over het algemeen blijven de cijfers in Staphorst financieel gezien en qua inzet van wettelijke voorzieningen relatief laag in vergelijking met andere gemeenten.

Door de investeringen van de afgelopen jaren in het voorveld zien we dat inwoners nu beter de weg weten te vinden naar goedkopere, lichtere vormen van ondersteuning. Ondanks deze investeringen is in Staphorst de capaciteit op de diverse disciplines in het voorveld gering. Het jongeren- en welzijnswerk zit bijvoorbeeld slechts op zo'n 40% van die in andere gemeenten. Daarnaast wordt er ook aanbod gemist, waardoor duurdere zorgopties noodzakelijk zijn. Het gemis aan aanbod heeft ook gevolgen voor andere afdelingen binnen de gemeente, zo is openbare orde en veiligheid meer tijd kwijt aan toenemende overlast o.a. veroorzaakt door jongeren. Er zijn geen jongerenwerkers werkzaam in Staphorst voor jongeren in de leeftijd van 16 tot begin 20 waardoor er geen zicht op hen en hun activiteiten is.

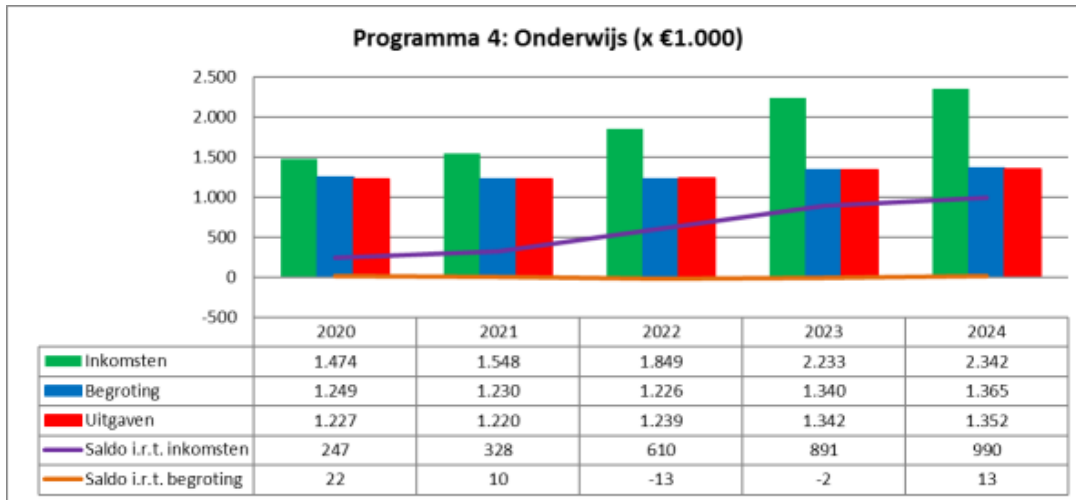
Onvoldoende menskracht en financiële middelen maakt ook dat niet volledig kan worden deelgenomen aan IZA en GALA. Hierdoor kunnen verschillende interventies niet lokaal worden uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld 'Welzijn op recept'. Naast interventies die niet worden uitgevoerd zijn er interventies waarop onvoldoende inzet kan worden geleverd zoals Eén tegen eenzaamheid en

Valpreventie. Daarnaast ontbreekt het ons momenteel aan de capaciteit om een actieve bijdrage te leveren aan het versterken van de sociale basis. Zo kunnen we bijvoorbeeld onvoldoende inloop- of ontmoetingsactiviteiten organiseren voor jong en oud, en zijn we beperkt in onze mogelijkheden om buurtinitiatieven te ondersteunen. Een bijkomende uitdaging is het gebrek aan geschikte fysieke locaties (sociale infrastructuur) waar dergelijke ontmoetingen en activiteiten kunnen plaatsvinden.

Om daadwerkelijk de verschuiving van zorg naar gezondheid te realiseren en te werken aan een toegankelijk en betaalbaar zorgsysteem, is meer nodig dan momenteel mogelijk is. Door beperkte personele en financiële capaciteit binnen het sociaal domein in Staphorst (binnen de gemeentelijke organisatie én in het voorveld), kunnen we deze beweging op dit moment niet maken. Dit komt echter niet alleen door een tekort aan middelen vanuit het Rijk. Uit de monitor blijkt dat we ook in 2024, net als in voorgaande jaren, meer dan 2 miljoen euro minder hebben uitgegeven dan we van het Rijk voor de ondersteuning van kwetsbare inwoners hebben ontvangen. In de praktijk wordt de beschikbare rijksbijdrage in Staphorst dus niet volledig besteed binnen het sociaal domein.

1. Financiën Sociaal Domein

1.1 Financiën taakvelden Onderwijs

In 2022 en 2023 zijn de inkomsten meer gestegen dan gebruikelijk het geval is. Dit komt door een extra budget vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) en een drietal doeluitkeringen, te weten: voorschoolse voorziening peuters, leerlingenvervoer Oekraïne en taal voor ontheemden uit Oekraïne. De uitgaven zijn naar verhouding vooral in 2023 gestegen. Dit is o.a. veroorzaakt door een toename van het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer en de prijsindexatie.

Toelichting

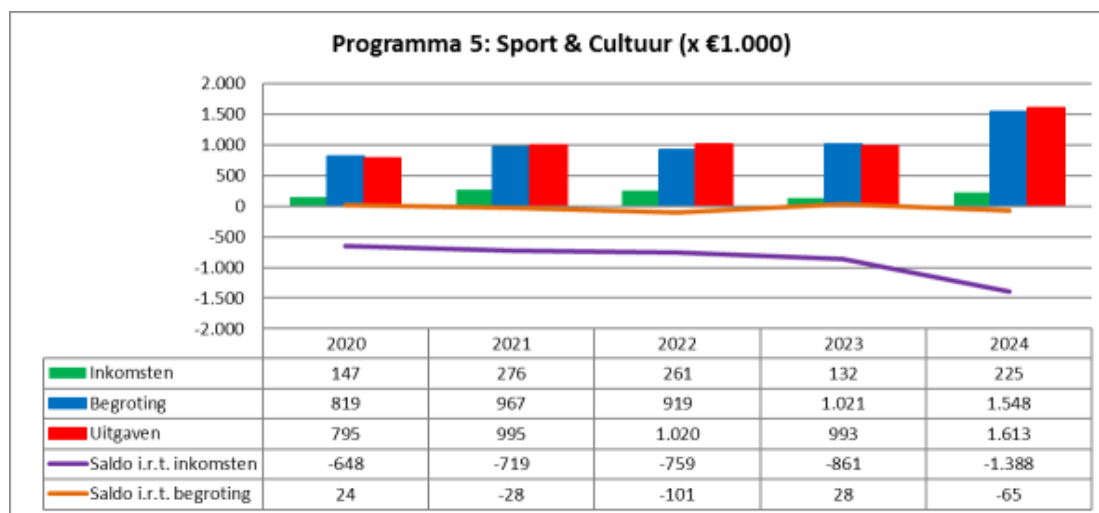
In bovenstaande grafiek staan de inkomsten- en begrotingscijfers afgezet tegen de uitgaven weergegeven voor de taakvelden Onderwijs met betrekking tot het sociaal domein. Een toelichting op de inkomsten en uitgaven is te vinden in paragraaf 1.5.

Uitgaven voor onderwijs (programma 4) betreffen:

- Kosten onderwijsbeleid.
- Kosten peutergroepen (voorschoolse educatie) en onderwijsachterstandenbeleid.
- Kosten leerlingenvervoer en leerplicht.
- Kosten voor de gemeentelijke uitvoering en overhead van deze taken.

In dit overzicht zijn de kosten voor de onderwijshuisvesting niet meegenomen. Deze vallen onder het taakveld 'Onderwijshuisvesting' wat niet gekoppeld is aan het sociaal domein.

1.2 Financiën taakvelden Sport & Cultuur

De inkomsten voor sport en cultuur zijn grotendeels versleuteld in de algemene uitkering en kunnen hieruit niet worden herleid. De wel herleidbare inkomsten zijn per 2021 flink omhoog gegaan en bijna verdubbeld. Dit heeft vooral betrekking op het sportakkoord waarvoor in 2021 € 40.000,- en in 2022 € 35.000,- is ontvangen. Ook is er een specifieke uitkering voor het zwembad ontvangen ter compensatie van de gevolgen van corona in 2021 en in 2022. Beiden jaren bedroeg dit circa € 80.000. In het jaar 2023 waren geen extra uitkeringen en zijn de inkomsten weer lager waarna we in 2024 weer een specifieke uitkering voor het zwembad hebben ontvangen. Deze specifieke uitkering heeft betrekking op de meerkosten energie zwembaden, dit betreft een bedrag van € 100.000.

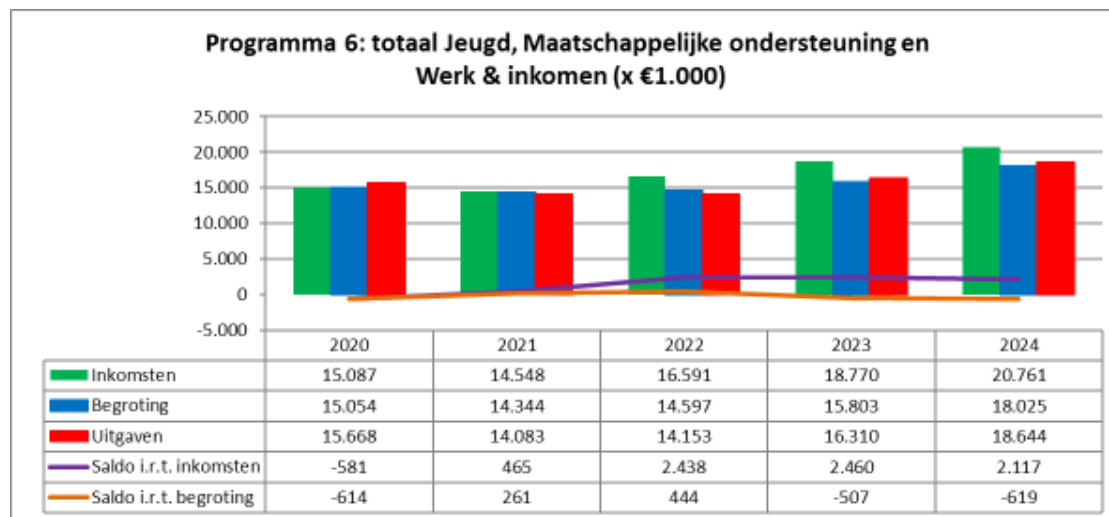
Toelichting

In bovenstaande grafiek staan de inkomsten- en begrotingscijfers afgezet tegen de uitgaven weergegeven voor de taakvelden Sport & Cultuur met betrekking tot het sociaal domein. Een toelichting op de inkomsten en uitgaven is te vinden in paragraaf 1.5.

Uitgaven voor sport en cultuur betreffen:

- Kosten voor Sport (buurtsportcoach, subsidies voor sportverenigingen, zwembad etc.).
- Kosten voor Cultuur (cultuurcoach, cultuureducatie, subsidies voor museum, muziek, oranje-verenigingen etc.).
- Subsidie bibliotheek.
- Kosten voor de gemeentelijke uitvoering en overhead van deze taken.

1.3 Financiën hoofdtaakveld Sociaal domein

Toelichting

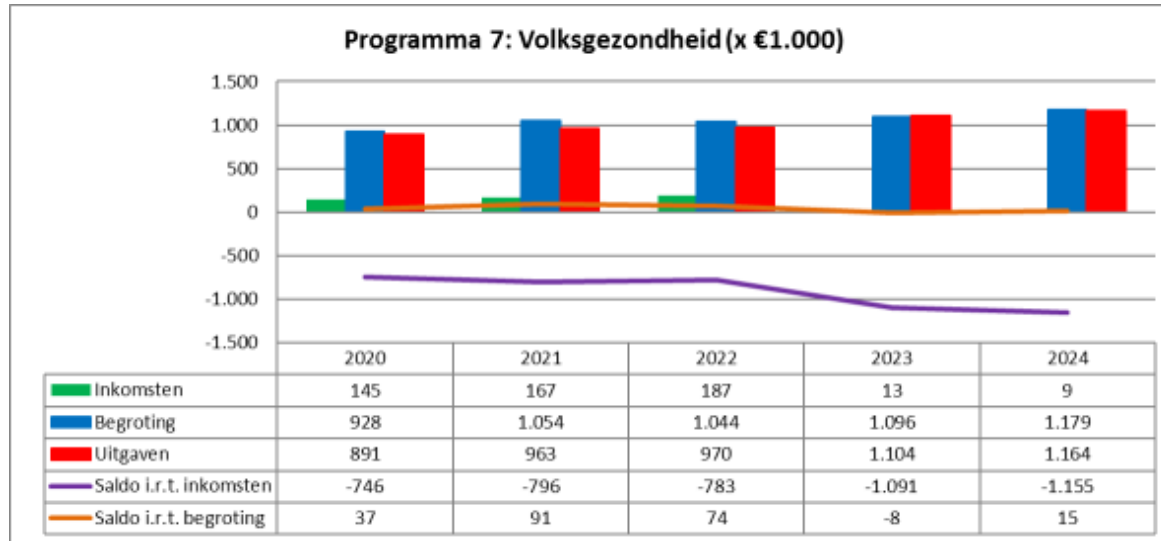
De bovenstaande grafiek biedt een overzicht van de totale inkomsten die Staphorst sinds 2020 per jaar heeft ontvangen voor de beleidsterreinen Jeugd, Maatschappelijke Ondersteuning en Werk & Inkomen. Deze inkomsten worden vergeleken met de begrotingscijfers en de werkelijke uitgaven voor deze onderdelen. De uitgaven omvatten zowel loonkosten als overheadkosten. Voor een nadere toelichting op de inkomsten en uitgaven kunt u terecht in paragraaf 1.5.

In 2020 waren de rijksinkomsten onvoldoende om de uitgaven te dekken. Dit was voornamelijk te wijten aan de verdeelsleutel binnen de Gemeenschappelijke Regeling Reestmond, die in 2018 was ingevoerd. In 2021 werd deze verdeelsleutel aangepast, waardoor de rijksinkomsten ruim voldoende waren om de kosten te dekken. In de daaropvolgende jaren is er in verhouding tot de rijksinkomsten aanzienlijk minder uitgegeven dan is ontvangen, namelijk ruim 2 miljoen euro minder.

In de afgelopen drie jaar is de rijksuitkering voor dit hoofdtaakveld aanzienlijk verhoogd, als gevolg van landelijke discussies over het tekort dat gemeenten hadden op de door het rijk beschikbare budgetten voor verschillende onderdelen van het sociaal domein. Extra middelen zijn verstrekt voor onder andere Jeugdzorg, Wmo, maar ook voor corona, de energietoeslag en de opvang van vluchtelingen.

Op dit moment zijn er opnieuw onderhandelingen gaande met het rijk over een verhoging van de budgetten voor het sociaal domein. Deze besprekingen richten zich zowel op het verkrijgen van extra middelen voor de jeugdzorg als op het veiligstellen van structurele financiering voor het Integraal Zorg Akkoord (IZA). Bovendien wordt er met het oog op de vergrijzing aandacht besteed aan het versterken van de financiering voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

1.4 Financiën taakvelden Volksgezondheid

Ook de kosten voor de volksgezondheidszorg zijn dusdanig versleuteld in de algemene uitkering dat deze hieruit niet kunnen worden herleid. De verdeling van het gemeentefonds sluit door onder andere de decentralisaties in het sociaal domein niet meer aan bij de huidige tijd. Daarom wordt door het ministerie vanaf 1 januari 2023 een compleet herzien verdeelmodel gebruikt. In de nieuwe indeling bestaat het cluster Volksgezondheid niet meer. Dat verklaart de daling van de inkomsten vanaf 2023 op deze taakvelden. De middelen voor Volksgezondheid zijn verdeeld over andere taakvelden.

Toelichting

In bovenstaande grafiek staan de inkomsten- en begrotingscijfers afgezet tegen de uitgaven weergegeven voor de taakvelden van Volksgezondheid met betrekking tot het sociaal domein. Een toelichting op de inkomsten en uitgaven is te vinden in paragraaf 1.5.

Uitgaven voor volksgezondheid betreffen:

- Kosten voor uitvoering lokaal gezondheidsbeleid.
- Kosten voor gemeenschappelijke regeling GGD.
- Kosten voor de gemeentelijke uitvoering en overhead van deze taken.

1.5 Toelichting op inkomsten en uitgaven

Opbouw inkomsten

De voornaamste bron van inkomsten is het gemeentefonds waaruit Staphorst gelden ontvangt om haar taken te kunnen uitvoeren. De hoogte van de bedragen is afhankelijk van de grootte van verschillende omgevingsfactoren c.q. verdeelmaatstaven van de specifieke gemeente. Het Rijk bepaalt op basis van parameters hoe de gelden vanuit het gemeentefonds over de gemeenten worden verdeeld.

Binnen het sociaal domein zijn er op hoofdlijnen een aantal 'inkomsten' te onderscheiden:

1. Algemene uitkering (AU):

Vrij besteedbare middelen met in achtneming wet- en regelgeving, verdeling vindt plaats op basis van circa 100 verdeelmaatstaven. Het grootste gedeelte van de inkomsten van de Gemeente Staphorst komt via de algemene uitkering binnen. Met ingang van het jaar 2023 heeft er een herverdeling van het gemeentefonds plaatsgevonden waarin een aantal nieuwe maatstaven zijn opgenomen en een aantal bestaande maatstaven hebben een andere definitie gekregen.

2. Specifieke uitkering (SU):

Een specifieke uitkering is 'geormerkt' geld om bepaald beleid van de rijksoverheid uit te voeren waarbij vaststaat waar het geld aan kan en moet worden besteed. De verantwoording over de besteding van dat geld verloopt via de SiSa-systematiek (Single information, single audit = eenmalige informatieverstrekking en eenmalige accountantscontrole). Een voorbeeld van een specifieke uitkering is het BUIG-budget (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten).

3. Integratie-uitkeringen (IU):

Een integratie-uitkering is een uitkering voor een bepaalde taak waarbij het de bedoeling is dat deze op termijn wordt overgeheveld naar de algemene uitkering. De middelen voor de oude Wmo taken kwamen bijvoorbeeld beschikbaar aan de hand van een integratie-uitkering. Tevens zijn de middelen behorend bij de decentralisatie Wmo-nieuw/Jeugd t/m 2018 aan de hand van integratie-uitkeringen uitgekeerd. De hoogte van deze uitkering wordt ook bepaald aan de hand van een groot aantal (specifieke) maatstaven.

4. Decentralisatie-uitkeringen (DU):

Tijdelijke middelen op basis van een ingediend plan of convenant met het Rijk (bijvoorbeeld: taal voor ontheemden Oekraïne, armoedebestrijding kinderen).

5. Suppletie-uitkeringen:

Middelen ter compensatie van een overgangsmaatregel bijvoorbeeld een herverdeling van de gemeentefondsmiddelen of een definitie wijziging van een maatstaf.

6. Eigen bijdrage:

Inwoners betalen voor het gebruik van één of meer voorzieningen vanuit de Wmo een eigen bijdrage, sinds 1 januari 2019 is dit een vast 'abonnementstarief' (voor 2024 was dit € 20,60 per maand). Voorheen werd op basis van het inkomen en het vermogen een eigen bijdrage betaald ter hoogte van maximaal de kostprijs van de voorziening. Het vaste maandbedrag is over het geheel gezien dus veel lager dan de eigen bijdrage die voorheen bij gebruikers in rekening werd gebracht en heeft daardoor dan ook een aanzuigende werking op het gebruik van voorzieningen vanuit de Wmo laten zien. Het abonnementstarief heeft daarmee geleid tot lagere inkomsten uit deze post dan vóór 2019 én tot substantieel meer gebruikers. Dit is door het rijk slechts gedeeltelijk gecompenseerd.

Opbouw uitgaven

Aan de uitgaven kant zijn de volgende onderdelen te onderscheiden:

1. Kosten voor wettelijke voorzieningen.

Consulenten bepalen of inwoners aanspraak kunnen maken op een voorziening vanuit één van de wetten. Deze worden dan via een beschikking aan de inwoner verstrekt.

2. Kosten voor gemeenschappelijke regelingen.

Staphorst neemt voor het sociaal domein deel aan een drietal gemeenschappelijke regelingen: het Regionaal Serviceteam Jeugd (RSJ) IJsselland, de GGD IJsselland en Reestmond.

3. *Kosten voor voorliggende voorzieningen.*

Een voorliggende voorziening is een vorm van ondersteuning die zonder indicatie voor inwoners toegankelijk is. Voorbeelden zijn het maatschappelijk werk, jongerenwerk, welzijnswerk etc.

4. *Kosten voor gemeentelijke uitvoering.*

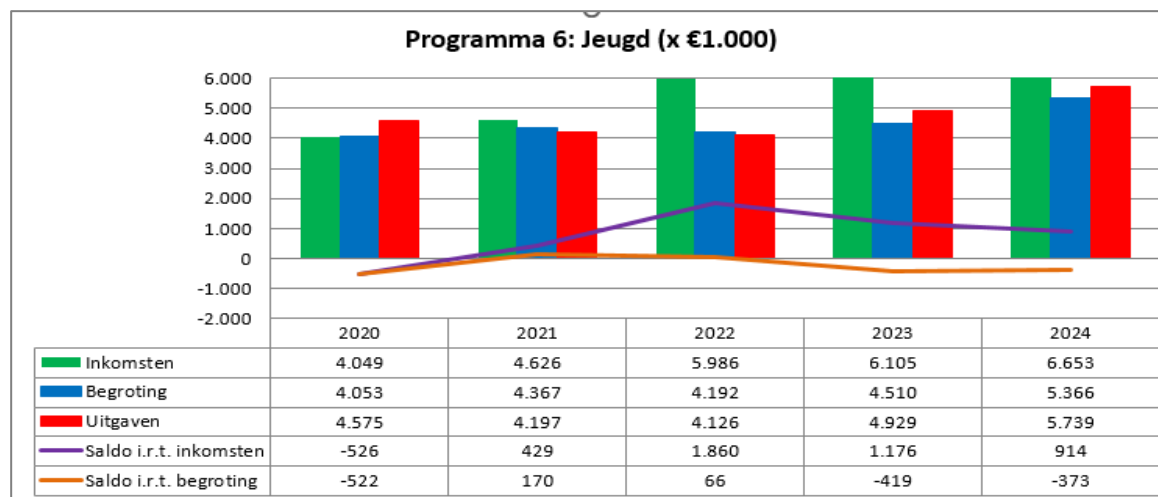
De loonkosten van alle medewerkers die in het primaire proces een taak vervullen, zijnde medewerkers administratie, consultants en beleidsadviseurs.

5. *Kosten voor overhead.*

Overheadskosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (definitie volgens het BBV=Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten). Onder ondersteuning wordt hierbij verstaan: financiën, juridisch, PenO, communicatie en ook ICT, huisvesting. Onder sturing vallen de kosten voor gemeenteraad, college en management.

2. Jeugd

2.1 Financiën Jeugdzorg

In 2018 kwamen de uitgaven voor de Jeugdwet in Staphorst in de rode cijfers, zowel ten opzichte van de begroting als de inkomsten vanuit het rijk. Dit was een landelijke trend waar ook andere gemeenten mee te maken hadden. Vanaf 2021 ontvangen gemeenten aanzienlijk meer middelen van het rijk voor Jeugdzorg. Sindsdien geven we minder uit aan Jeugdzorg dan we vanuit het rijk ontvangen. In 2021 en 2022 is er bovendien een aanzienlijke daling van de kosten ten opzichte van 2020. In 2021 werd dit veroorzaakt doordat een andere gemeente een groot bedrag aan Staphorst heeft overgemaakt voor een jeugdige waarvan wij enkele jaren de kosten hadden gedragen, maar die eigenlijk niet onder onze verantwoordelijkheid viel. In 2022 resulteerde de lagere kosten uit de wijziging van het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet, waardoor vanaf dat moment de verantwoordelijkheid voor jeugdhulp voor meerdere jongeren bij andere gemeenten kwam te liggen.

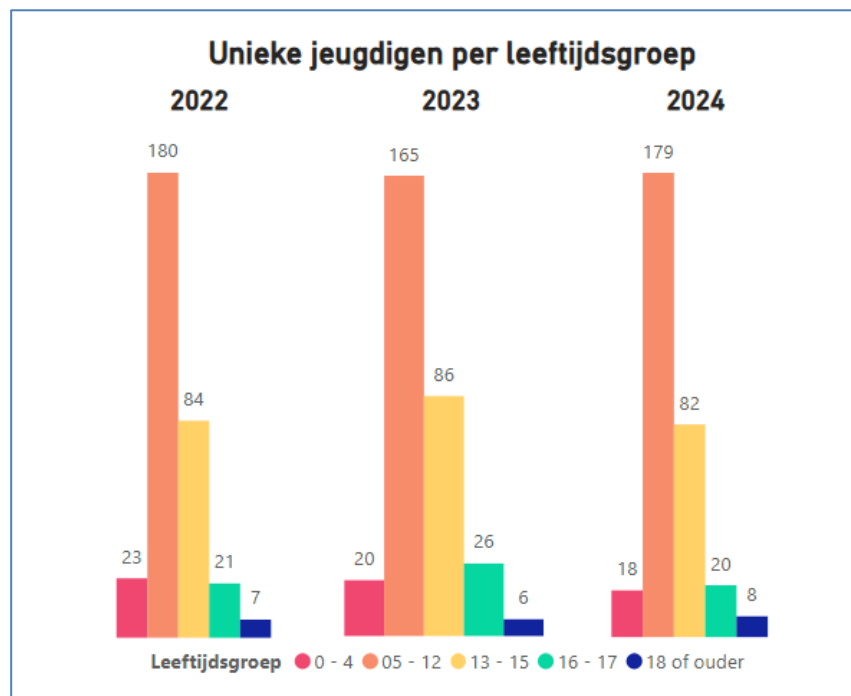
Vanaf 2023 zijn de uitgaven weer gestegen, voornamelijk door het nieuwe inkoopmodel. Desondanks blijven we ook 2024 in Staphorst fors minder uitgeven dan het bedrag dat we van het rijk hebben ontvangen.

Toelichting

De uitgaven voor de taakvelden van de Jeugdwet omvatten de volgende kostenposten:

- Kosten voor Jeugdzorg, waaronder verstrekkingen zoals hulp in natura (van lichte ondersteuning tot specialistische GGZ, zowel met als zonder verblijf), PGB, pleegzorg, ondertoezichtstelling en voogdij voor jongeren tot 18 jaar en 18+.
- Kosten voor organisaties zoals Veilig Thuis, Jeugdbescherming Overijssel en andere gecertificeerde instellingen.
- Kosten voor de Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ).
- Kosten voor voorliggende voorzieningen zoals jongerenwerk en kindercoaches.
- Kosten voor de gemeentelijke uitvoering en overhead van deze taken.

2.2 Aantal jeugdigen met Jeugdzorg

Toelichting

In deze grafiek staat het aantal jeugdigen dat in het betreffende jaar jeugdzorg kregen. Landelijk neemt het aantal jeugdigen dat jeugdzorg krijgt al jaren toe. In Staphorst zien we in 2023 een daling en in 2024 een kleine stijging van het aantal jongeren met jeugdzorg.

In 2022 waren dit in totaal 315 jeugdigen.

In 2023 waren dit in totaal 303 jeugdigen.

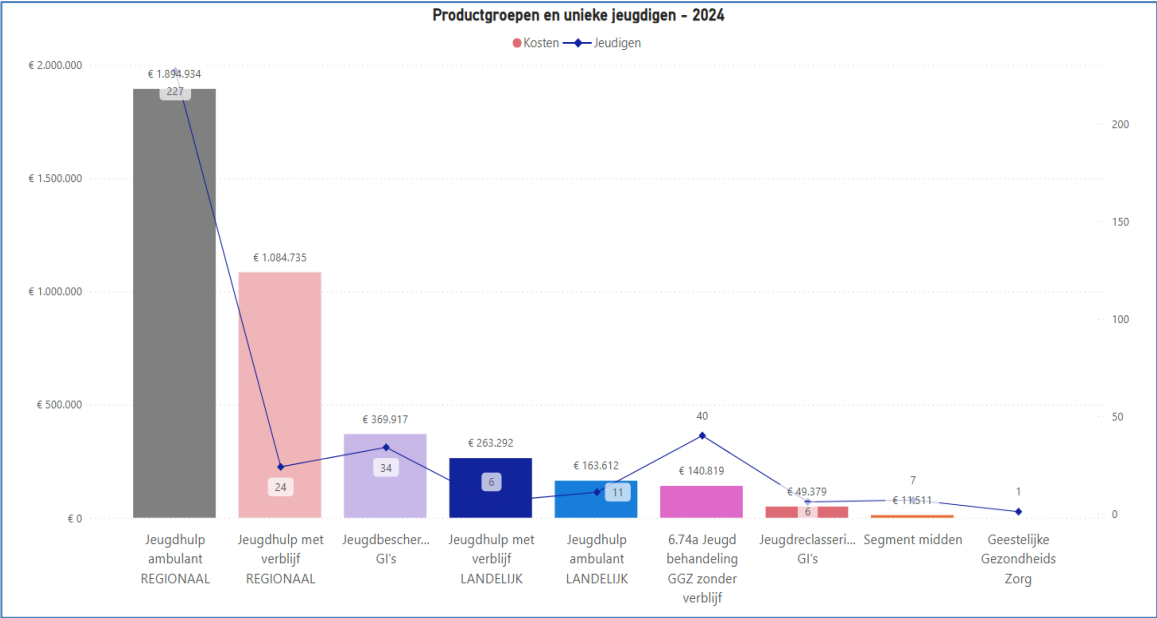
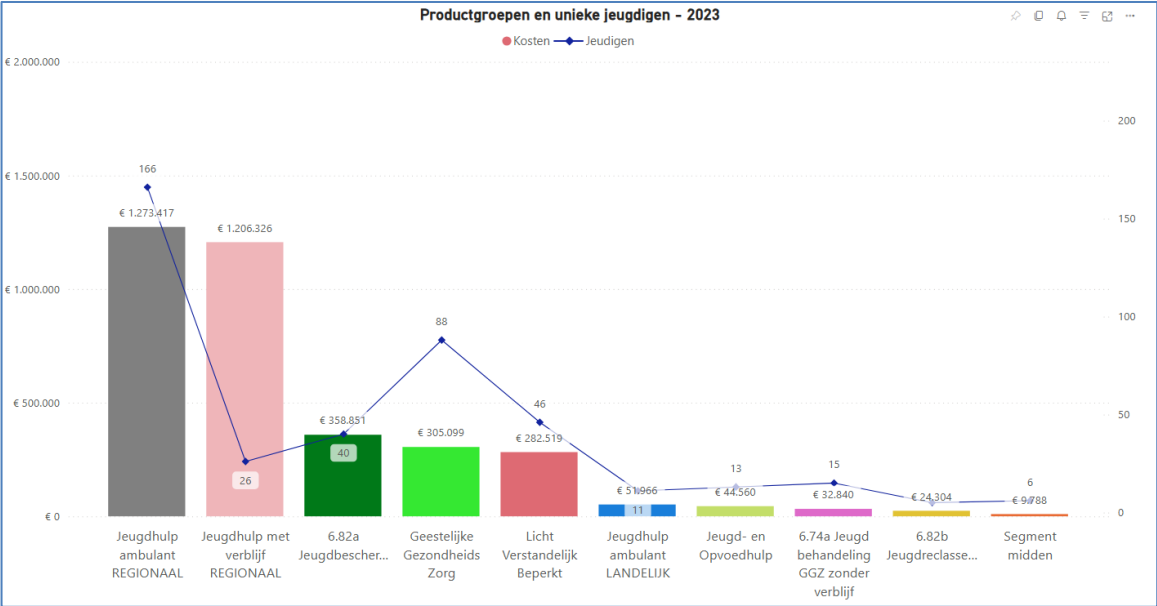
In 2024 waren dit in totaal 307 jeugdigen

Op peildatum 31-12-2024 waren er in de gemeente Staphorst 4.728 jeugdigen tot en met 17 jaar. (Bron afdeling burgerzaken gemeente Staphorst). Het percentage jeugdigen tot en met 17 jaar dat in 2024 gebruik heeft gemaakt van jeugdhulp is 6,3%.

De grootste groep jeugdigen die jeugdzorg krijgen over alle jaren is de leeftijdscategorie van 5 tot en met 12 jaar, de basisschoolperiode. De daarop volgende grootste groep jeugdigen die in absolute zin de meeste jeugdzorg krijgen is de leeftijdscategorie van 13 tot en met 15 jaar.

Jeugdzorg stopt meestal als het kind 18 jaar wordt. Soms wordt jeugdzorg verlengd. Dan blijft de zorg onder de Jeugdwet vallen. Dit duurt maximaal 5 jaar, tot de jeugdige 23 jaar is. Pleegzorg loopt standaard door tot 21 jaar. Hierna kan er nog sprake zijn van verlengde jeugdhulp tot 23 jaar.

2.3 Uitgaven per zorgvorm jeugdzorg

Zorgvormen of te wel productgroepen

Er is in 2024 sprake van zijn nieuwe productgroepen (n.a.v. IV3 standaarden). Dit zijn:

- jeugdhulp met verblijf regionaal,
- jeugdhulp met verblijf landelijk,
- jeugdhulp ambulant regionaal,
- jeugdhulp ambulant landelijk,
- jeugdbescherming en
- jeugdreclassering.

Landelijk = landelijk gecontracteerde partijen

Regionaal = regionaal gecontracteerde partijen (door het RSJ)

Voorheen waren er elf productgroepen. Dit maakt het lastig om een vergelijking te maken tussen 2023 en 2024.

We zien een stijging van het aantal jeugdigen, en daarmee ook een stijging van de kosten, binnen de productgroep jeugdhulp ambulant regionaal. Dit komt mede door de samenvoeging met de productgroep Geestelijke

Gezondheidszorg en de productgroep Licht Verstandelijk Beperkt.

Jeugdhulp met verblijf Landelijk betreft onder andere de inzet GGZ Drenthe. Tot 2023 had GGZ Drenthe een regionaal contract en vanaf 2023 een landelijk contract.

Stapelings van zorg

Binnen de productgroepen vallen verschillende voorzieningen/producten. Onderstaande geeft een beeld van de stapeling van zorg; hierbij heeft een jeugdige verschillende voorzieningen/producten tegelijkertijd toegewezen gekregen. Dit kunnen voorzieningen in dezelfde productgroep zijn, maar ook in verschillende productgroepen. Het aantal jeugdigen in de tabel hiernaast, kan dus niet worden opgeteld. Op peildatum 1 maart en 1 oktober waren er gemiddeld in:

2023:

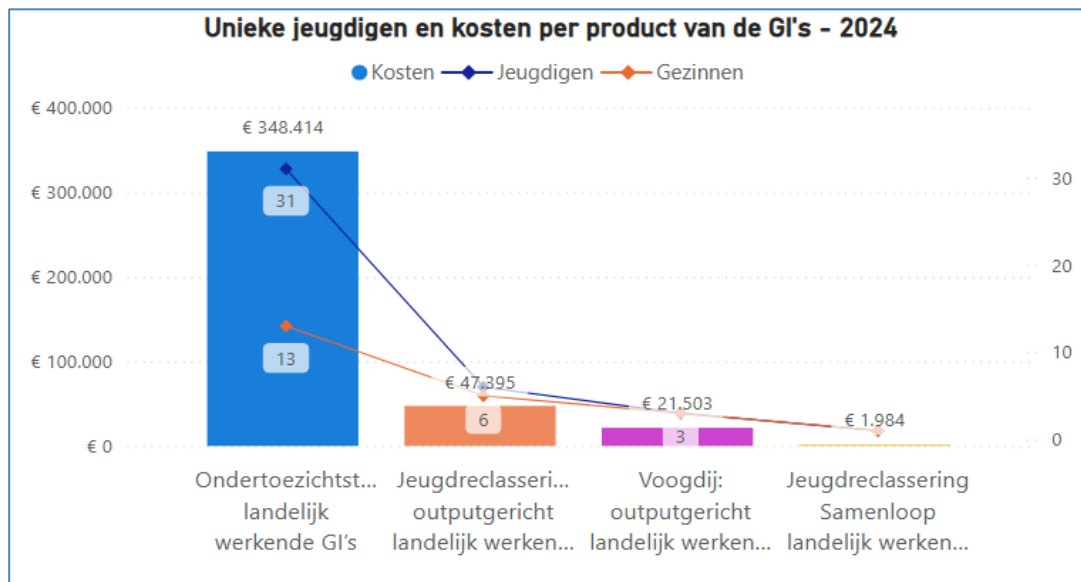
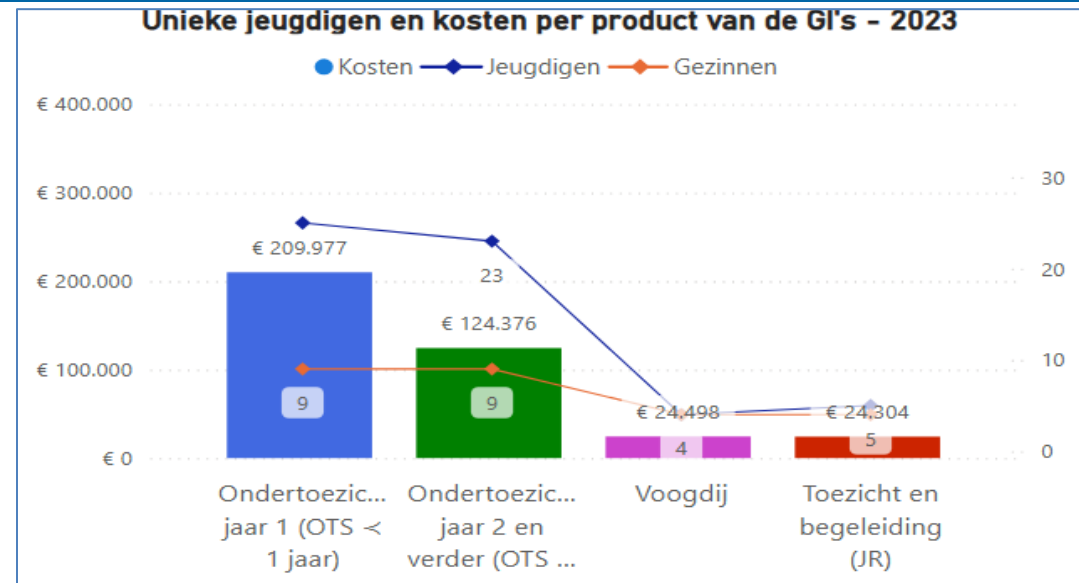
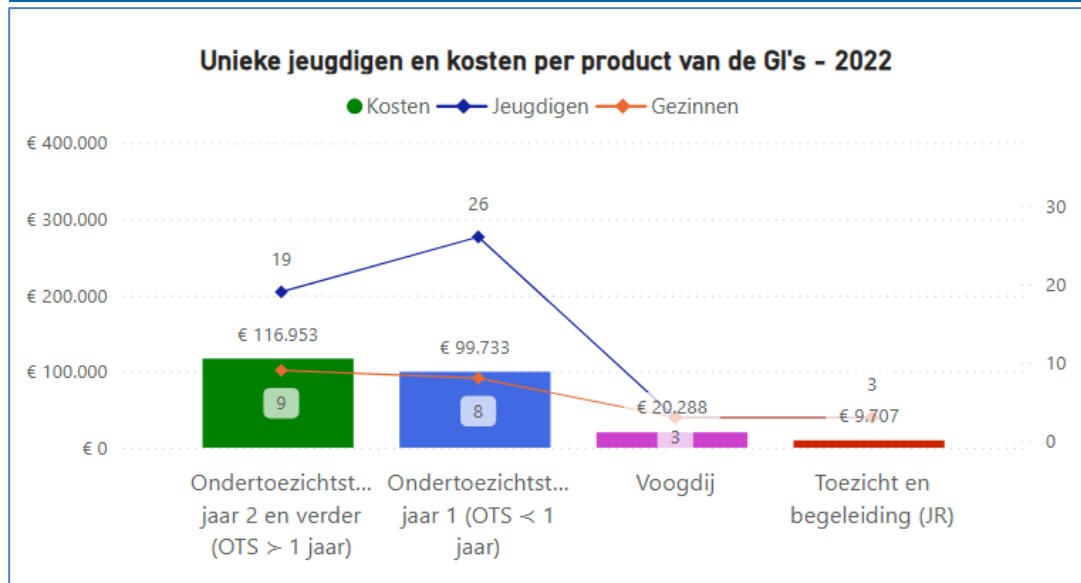
- 152 jeugdigen met één voorziening
- 29 jeugdigen met twee voorzieningen
- 10 jeugdigen met drie voorzieningen
- 6 jeugdigen 4 of meer voorzieningen

2024:

- 156 jeugdigen met één voorziening
- 27 jeugdigen met twee voorzieningen
- 9 jeugdigen met drie voorzieningen
- 6 jeugdigen met 4 voorzieningen

Het aantal jeugdigen op de peildatum vertegenwoordigt een momentopname en is daarom niet gelijk aan het totale aantal unieke jeugdigen over heel 2024, zoals vermeld op de vorige pagina.

2.4 Uitgaven, aantal jeugdigen en aantal gezinnen per jeugdbeschermingsmaatregel

Toelichting

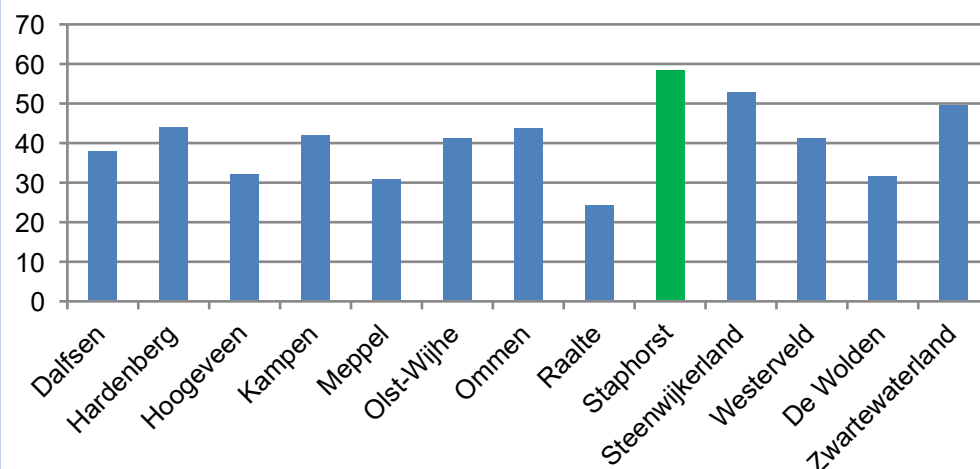
Jeugdbescherming en -reclassering wordt opgelegd door een rechter en uitgevoerd door instellingen die hiertoe van overheidswege zijn gecertificeerd. Dit zijn de Gecertificeerde Instellingen (GI's). In deze grafieken zijn de kosten per maatregel en het aantal jeugdigen zichtbaar gemaakt. In de gemeente Staphorst hebben we een contract met drie Gecertificeerde Instellingen (GI's); Jeugdbescherming Overijssel (JBOV), Stichting Leger des Heils (LdH) en de William Schrikker Stichting (WSS). In 2023 en 2024 staat ook Jeugdbescherming Gelderland (JB Gelderland), omdat er een jeugdige naar onze gemeente is verhuisd met een bepaling vanuit JB Gelderland. Wij hebben deze voorziening conform de Jeugdwet overgenomen. Na een stijging in 2023 t.o.v. 2022 zien we in 2024 een daling van aan jeugdigen met een maatregel ten opzichte van 2023. De kosten zijn daarentegen wel gestegen. Dit heeft te maken met de caseload verlaging bij de GI medewerkers en een tariefstijging.

In 2022 waren er 39 unieke jeugdigen met een maatregel, uit 18 gezinnen
 In 2023 waren er 45 unieke jeugdigen met een maatregel, uit 24 gezinnen
 In 2024 waren er 39 unieke jeugdigen met een maatregel, uit 20 gezinnen

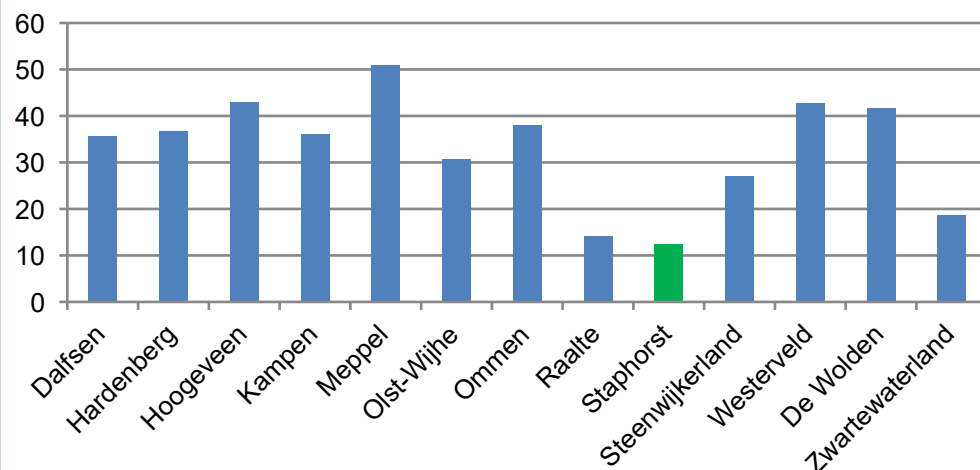
NB: de aantallen in de grafieken kunnen niet bij elkaar worden opgeteld, aangezien één jeugdige meerdere maatregelen opgelegd kan hebben gekregen.

2.5 Verwijzers van Jeugdzorg

Jeugdhulptrajecten via gemeentelijke toegang (CBS:
1e halfjaar 2024/in % van het totaal)

Jeugdhulptrajecten via de huisarts
(CBS: 1e halfjaar 2024/in % van het totaal)

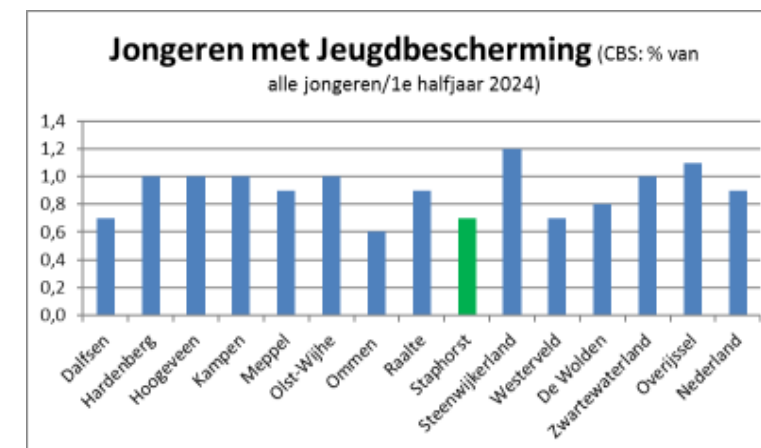
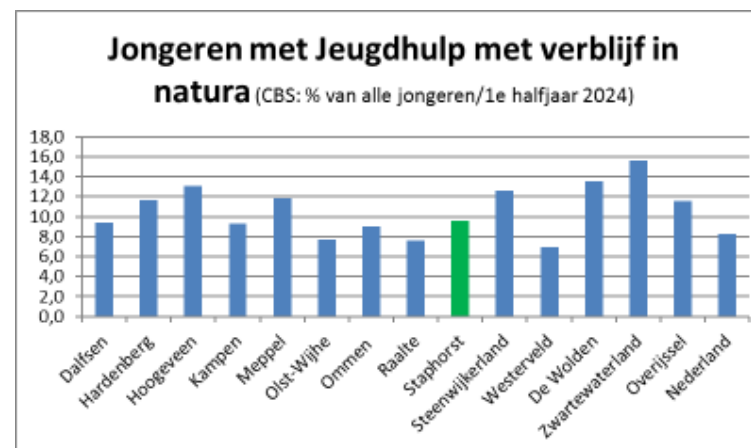
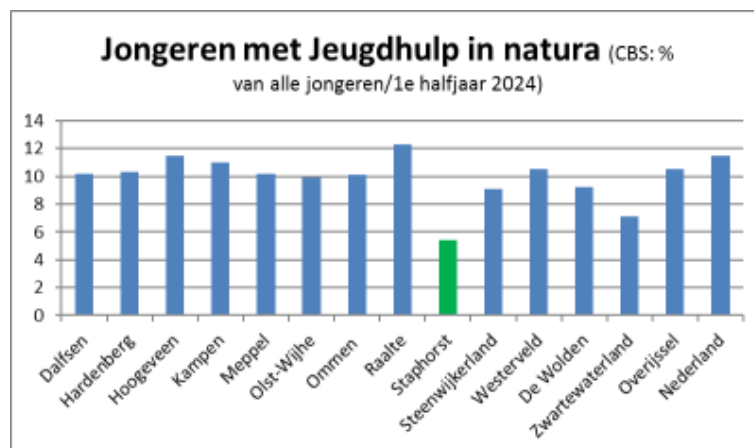
Toelichting

In de Jeugdwet staat dat zogenaamde ‘derde verwijzers’ het recht hebben jongeren door te verwijzen naar jeugdhulp zonder tussenkomst van de gemeente. Wel wordt de rekening van die zorg naar die gemeente gestuurd waar de jongere woonachtig is op basis van het woonplaatsbeginsel. Naast gemeenten en huisartsen zijn ook medisch specialisten, jeugdartsen, rechters, jeugdbeschermers, jeugdreclasserders (GI's) wettelijke verwijzers.

In de praktijk blijkt dat artsen (te) snel verwijzen, vanwege een groot risicoreflex. Ze willen niet te laat verwijzen om gevolgen hiervan te vermijden.

In de grafieken is een regionaal vergelijking gemaakt tussen de verwijzers via de gemeentelijke toegang en de huisarts. In de gemeente Staphorst is in tegenstelling tot vele andere gemeenten het aantal verwijzingen door de huisarts laag. We hebben afspraken met de huisartsen gemaakt om zoveel mogelijk via de gemeentelijke toegang te laten verwijzen. De consultants zijn daardoor direct betrokken bij een jongere en in de positie om regie te voeren op de casus.

2.6 CBS cijfers met betrekking tot Jeugdzorg

Toelichting

Bovenstaande grafieken geven een vergelijking van het percentage jongeren met jeugdhulp ten opzicht van het totaal aantal jongeren in Staphorst afgezet tegen het percentage in enkele gemeenten en het landelijke percentage (CBS, stand medio 2024). In deze vergelijking heeft Staphorst bij de jeugdhulp in natura het laagste percentage en ontvangen dus minder jongeren jeugdhulp in natura dan in de andere gemeenten. Bij de percentages Jeugdhulp met verblijf in natura en Jeugdbescherming heeft Staphorst niet het laagste percentage, wel zijn de percentages gedaald ten opzichte van 2023.

Er zijn verschillende aspecten die invloed hebben op deze cijfers, bijvoorbeeld hoe het voorliggend veld en het toegangsteam is ingericht. Maar ook speelt mogelijk de grotere gezinnen in Staphorst een rol waardoor er een meer steunend netwerk rondom de jongere aanwezig is. Tegelijk kunnen grote gezinnen ook een kostenverhogend effect hebben, als er jeugdhulp nodig is betreft dat vaak niet 1 kind in een gezin maar meerdere.

2.7 Cliëntervaringsonderzoek Jeugdzorg

Sinds 2016 zijn gemeenten wettelijk verplicht om jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek Wmo en Jeugd uit te voeren. De resultaten moeten inzicht verschaffen in de ervaren toegankelijkheid, kwaliteit en effecten van de geboden ondersteuning.

In de gemeente Staphorst voeren we een doorlopend onderzoek uit. Dit houdt in dat er op twee momenten in het proces een korte vragenlijst aan zowel ouders, als jeugdigen wordt voorgelegd. Bij de start van een traject en bij het afsluiten van de hulpverlening.

Resultaten vragenlijsten ouders, na huisbezoek

In 2024 zijn er 14 vragenlijsten verzonden aan ouders na een huisbezoek. 7 respondenten hebben de vragenlijst ingevuld. Allen hebben aangegeven dat de jeugdconsulent een goed beeld heeft van de ondersteuningsvraag.

Resultaten vragenlijst ouders, einde hulpverlening

In 2024 zijn er 18 vragenlijsten verzonden en 9 responses. Hiervan geven 8 respondenten aan geholpen te zijn met de hulpverlening, en één respondent is hierover neutraal.

Resultaten vragenlijst jongeren, na huisbezoek

In 2024 zijn er 9 vragenlijsten verzonden aan jongeren na een huisbezoek. Hiervan hebben vier jongeren de vragenlijst ingevuld. Ze geven alle vier aan dat de jeugdconsulent een goed beeld heeft van de ondersteuningsvraag. Voor drie van de vier jongeren was het duidelijk wat de rol van de consulent was. Eén jongeren is hier neutraal over.

Resultaten vragenlijsten jongeren, einde ondersteuning

In 2024 zijn er 7 vragenlijsten verzonden aan jongeren nadat de hulpverlening is beëindigd. Hierop hebben we 3 ingevulde vragenlijsten retour ontvangen. Deze drie jongeren geven aan voldoende te zijn geholpen met de hulp die ze hebben gehad.

Blijf de verbinding zoeken
tussen alle betrokken partijen.
Dit is als zeer prettig ervaren! –
ouders-

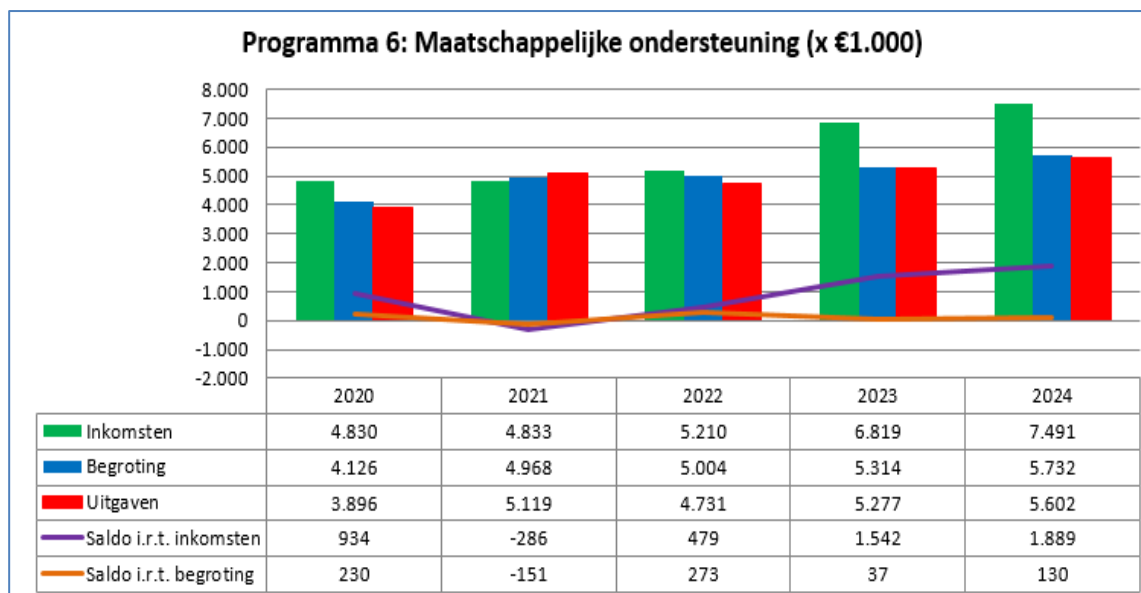
Fijne liefdevolle zeer meedenkende
mensen gehad die ons goed hebben
geholpen
-ouders-

Ik vond het helemaal top
- Jongere in vragenlijst
over huisbezoek-

Ik voelde me echt gezien en serieus
genomen, dat vond ik erg fijn
- Jongere bij einde hulpverlening-

3. Maatschappelijke ondersteuning

3.1 Financiën Maatschappelijke ondersteuning

herverdeling van de middelen die voor Staphorst positief uitpakt. Ook de uitgaven zijn sinds 2023 door GALA en IZA hoger naast een stijging door meer cliënten en een indexering van de tarieven.

De saldo cijfers in 2021 geeft een vertekend beeld, omdat er in dat jaar loonkosten op dit taakveld staan geboekt die daar niet thuishoren. Vanaf 2022 zijn deze boekingen correct toegepast. Met dit in het achterhoofd kan geconstateerd worden dat over het geheel gezien de inkomsten vanuit het rijk voor maatschappelijke ondersteuning fors hoger zijn dan dat we in Staphorst hiervoor uitgeven.

Toelichting

Onder de uitgaven voor de taakvelden Maatschappelijke ondersteuning vallen de volgende onderwerpen:

- Kosten voor verstrekkingen (in natura en via PGB) huishoudelijke hulp, vervoersvoorzieningen, hulpmiddelen, woningaanpassingen, begeleiding, cliëntondersteuning geëscaleerde zorg 18+ en begeleiding na ontslag uit detentie.
- Kosten voor voorliggende voorzieningen als maatschappelijke dienstverlening, sociaal cultureel werk, ouderenzorg, mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning.
- Kosten voor de gemeentelijke uitvoering en overhead van deze taken.

De uitgaven voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn niet in deze cijfers meegenomen, aangezien de inkomsten en uitgaven daarvoor nog via de centrumgemeente Zwolle lopen.

Vanaf 2023 zijn de inkomsten verhoogd door de zogenaamde brede SPUK regeling (GALA en IZA) voor 2024 bedroeg dit € 490.000. De stijging van de inkomsten in 2024 heeft ook te maken met een landelijke

3.2 Aantal cliënten met een Wmo voorziening

Toelichting

Deze grafiek laat zien hoeveel unieke cliënten een Wmo-voorziening hebben gehad in de afgelopen 3 jaar.

In 2022 waren dit in totaal 430 cliënten.

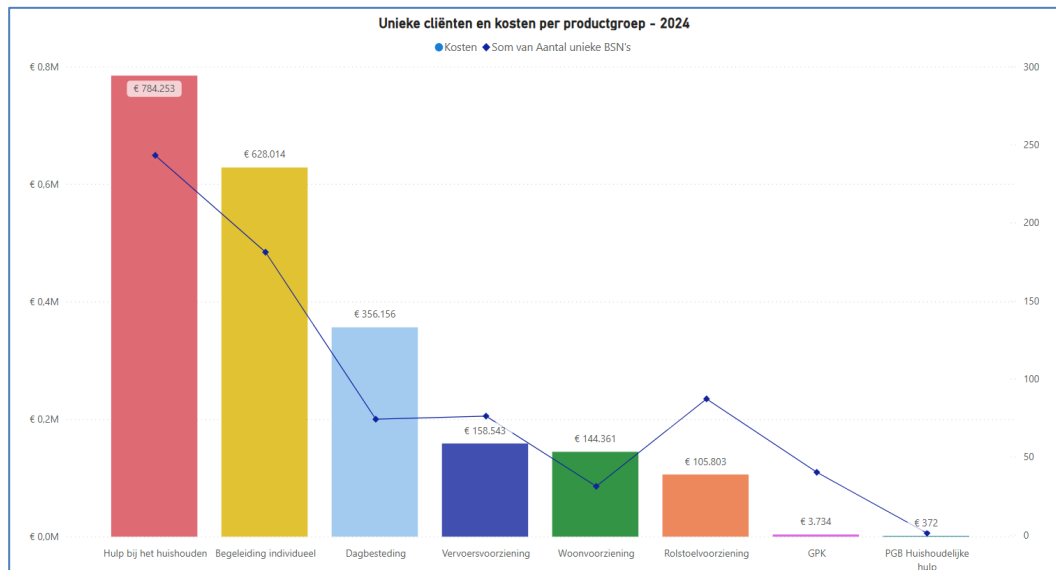
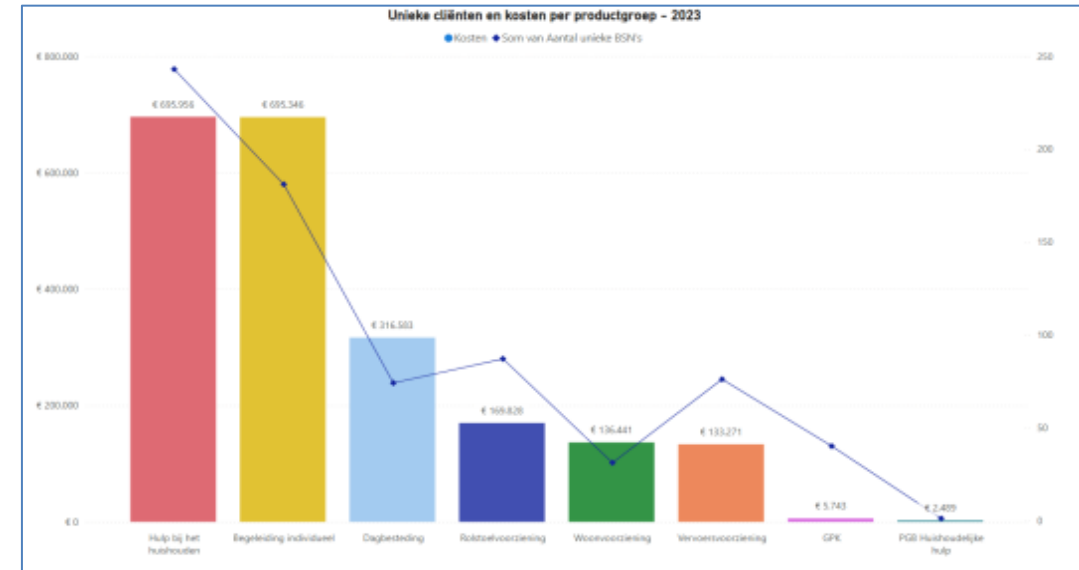
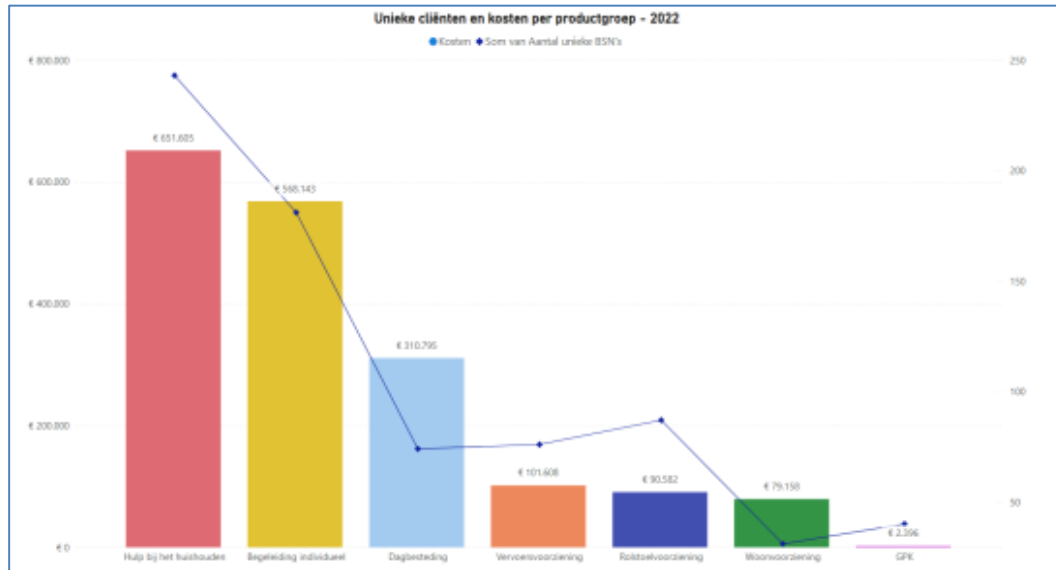
In 2023 waren dit in totaal 490 cliënten.

In 2024 waren dit in totaal 577 cliënten.

In 2022 was het aantal unieke cliënten lager dan in 2021. Dit kan onder andere het effect zijn van de coronapandemie. Vervolgens is het aantal in 2023 weer gestegen (14%) en heeft deze stijging zich doorgezet in 2024 (18%). Vooral de leeftijdsgroepen 0-27 jaar (36%) en 28-66 jaar (29%) zijn naar verhouding flink gestegen.

De grootste groep Wmo-clients is in de leeftijdscategorie van 28-66 jaar. Daarna volgt de groep 80 jaar of ouder. Dit komt overeen met de bevolkingsopbouw binnen gemeente Staphorst, 47% van de inwoners is in de leeftijdscategorie van 25-65 jaar.

3.3 Uitgaven per zorgvorm van Wmo

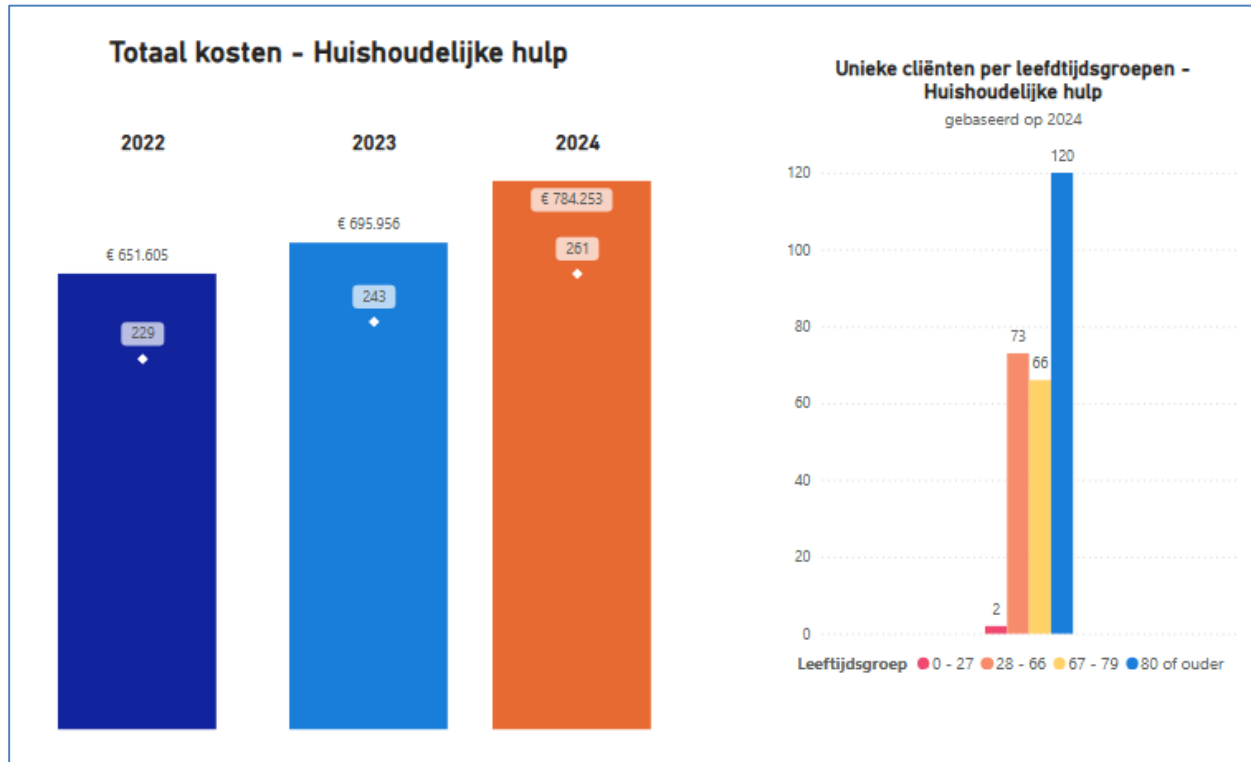

Toelichting

In deze grafieken is te zien wat de afgelopen drie jaar de kosten zijn geweest per zorgvorm of te wel productgroep, en het aantal unieke cliënten met een voorziening in deze productgroep.

Op de volgende pagina een korte toelichting op de productsoort huishoudelijke hulp. Daarna wordt specifieker gekeken naar de productsoorten begeleiding individueel, dagbesteding, rolstoel-, vervoers- en woonvoorziening.

3.4 Uitgaven huishoudelijke hulp

Toelichting

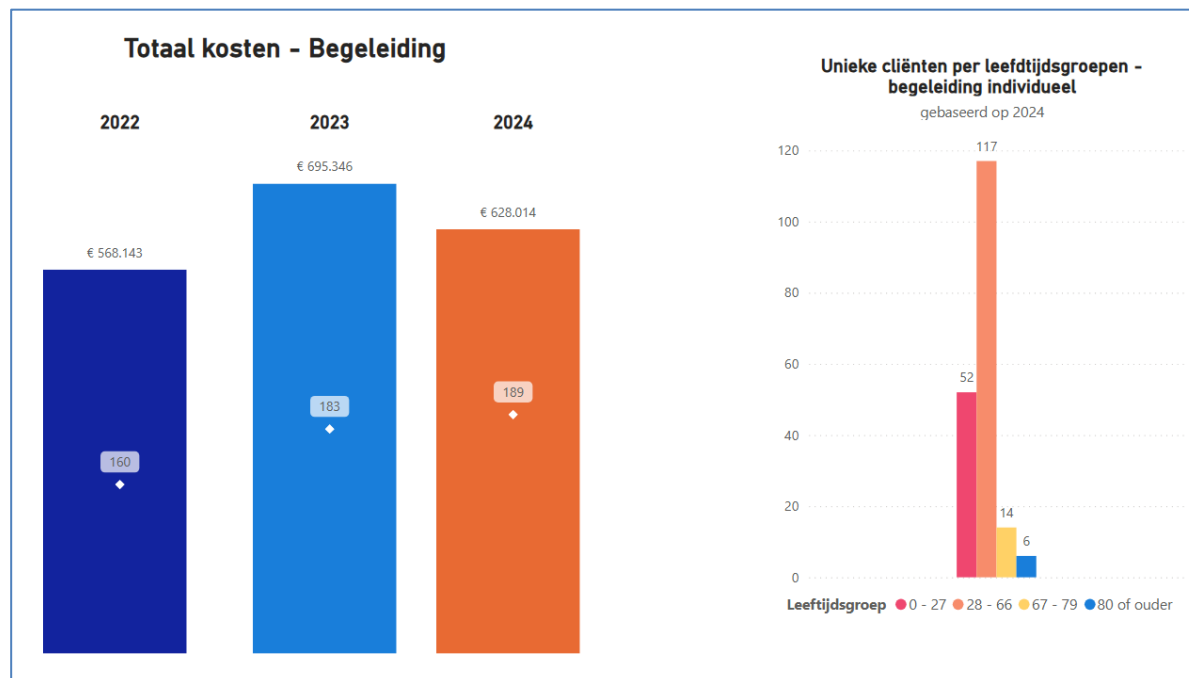
De linker grafiek laat de totale kosten zien en het aantal unieke cliënten met een indicatie voor huishoudelijke hulp.

De rechter grafiek laat het aantal unieke cliënten per leeftijdsgroep zien. Deze is gebaseerd op 2024.

Te zien is dat zowel de kosten als het aantal unieke cliënten met een indicatie voor huishoudelijke hulp zijn toegenomen. Per januari 2024 zijn de tarieven verhoogd door de indexering.

De grootste groep Wmo-cliënten met een indicatie voor huishoudelijke hulp is in de leeftijdscategorie 80 jaar of ouder. 16% van de inwoners van gemeente Staphorst is in de leeftijdscategorie 65+.

3.5 Uitgaven van Wmo begeleiding

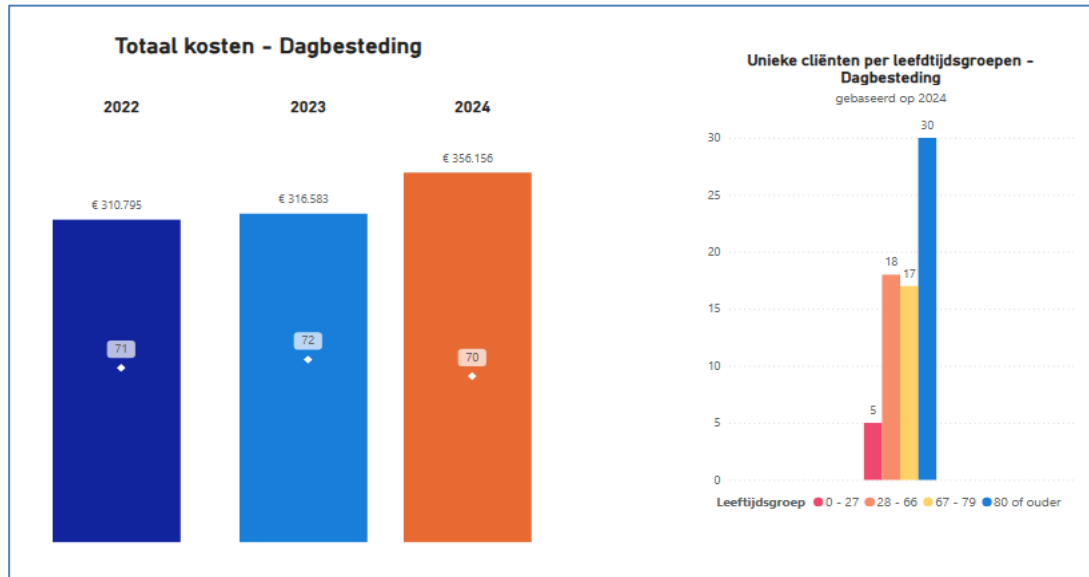
Toelichting

De linker grafiek laat de totale kosten zien en het aantal unieke cliënten met een indicatie voor begeleiding individueel. De rechter grafiek laat het aantal unieke cliënten per leeftijdsgroep zien. Deze is gebaseerd op 2024.

Ten opzichte van 2022 is in 2023 een forse stijging te zien in de kosten voor begeleiding individueel, terwijl het aantal unieke cliënten minder fors toeneemt (stijging van circa 10%). Dit is onder andere te verklaren door de indexering van de tarieven. In 2024 nemen de kosten weer iets af en stabiliseert het aantal unieke cliënten. De daling van de kosten is onder andere te verklaren door een afname van de zorgvorm 'begeleiding midden' en stijging van de goedkopere zorgvorm 'begeleiding licht'.

De grootste groep Wmo-cliënten met een indicatie voor begeleiding individueel is in de leeftijdscategorie 28-66 jaar. Dit komt overeen met de bevolkingsopbouw binnen gemeente Staphorst, 47% van de inwoners is in de leeftijdscategorie van 25-65 jaar.

3.6 Uitgaven dagbesteding

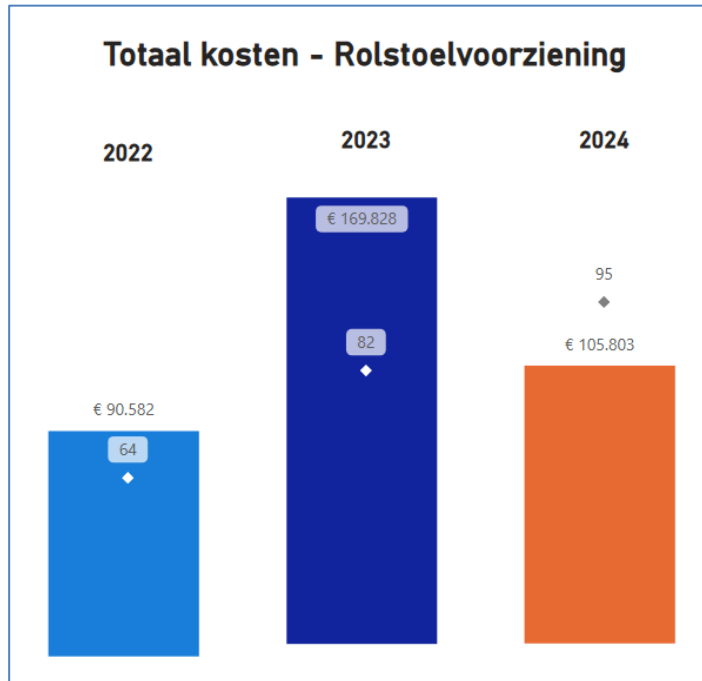
Toelichting

De linker grafiek laat de totale kosten zien en het aantal unieke cliënten met een indicatie voor dagbesteding. De rechter grafiek laat het aantal unieke cliënten per leeftijdsgroep zien. Deze is gebaseerd op 2024.

In 2023 zijn de kosten en het aantal cliënten ten opzichte van 2022 vrijwel gelijk gebleven. In 2024 is een lichte stijging in de kosten te zien. Het aantal cliënten is stabiel.

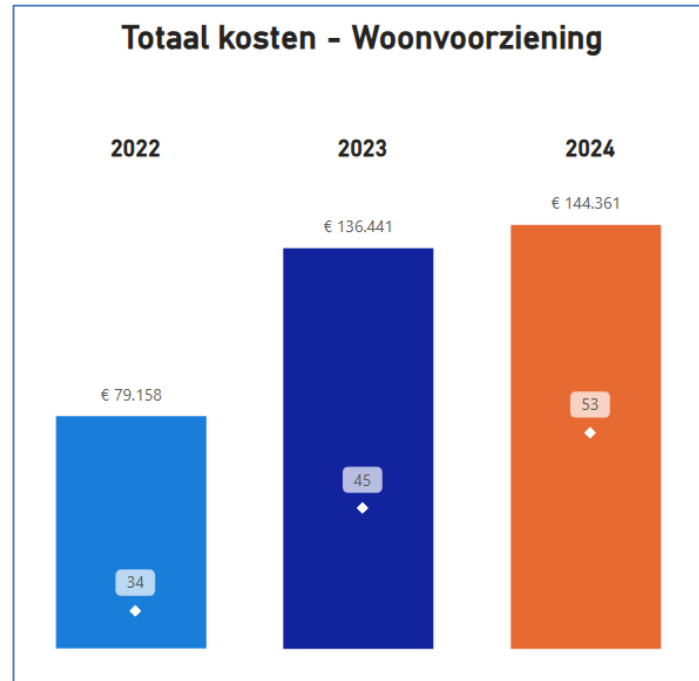
De grootste groep Wmo-clënten met een indicatie voor dagbesteding is in de leeftijdscategorie 80 jaar of ouder. 16% van de inwoners van gemeente Staphorst is in de leeftijdscategorie 65+.

3.7 Uitgaven van rolstoel, vervoers- en woonvoorzieningen

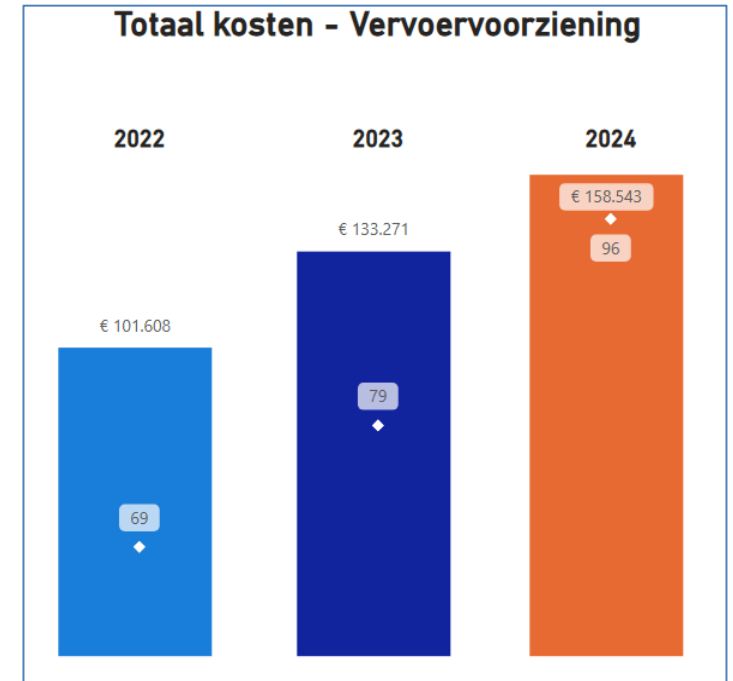
Toelichting

Bij de rolstoelvoorzieningen zie je dat de kosten in 2023 fors zijn gestegen. Deze trend heeft zich in 2024 niet doorgezet en zijn de kosten weer gedaald. Dit is te verklaren doordat duurdere en complexere rolstoelvoorzieningen vaak incidenteel zijn en niet elk jaar voorkomen. Hierdoor is het mogelijk dat de kosten dalen, ondanks een toename in het aantal cliënten.

Toelichting

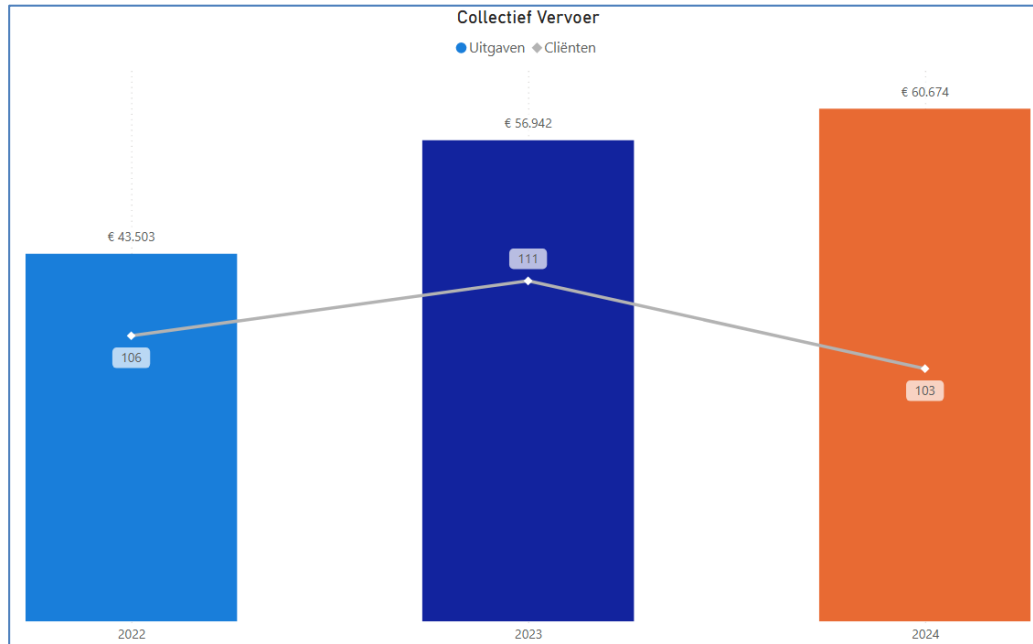
Dit product betreft woningaanpassingen. Bij de woonvoorzieningen zie je dat de kosten in 2023 fors zijn gestegen ten opzichte van 2022. In 2024 zijn de kosten redelijk stabiel gebleven. Niet elke woningaanpassing kost hetzelfde; de bedragen kunnen behoorlijk uiteenlopen. Dit is afhankelijk van de aard en omvang van de aanpassing. Per jaar kunnen de kosten daardoor ook sterk variëren.

Toelichting

Onder vervoersvoorziening vallen zowel scootmobilen als auto-aanpassingen. De stijging van de kosten voor vervoersvoorzieningen en het aantal cliënten in 2023 ten opzichte van 2022, heeft zich in 2024 verder doorgezet. Ook bij deze voorziening geldt dat wanneer er een duurdere en complexere voorziening wordt afgegeven dit direct effect heeft op de totale kosten. Deze zijn vaak incidenteel en komen niet ieder jaar voor.

3.8 Uitgaven van collectief vervoer

Toelichting

Binnen de productgroep vervoersvoorziening van de vorige pagina is het collectief vervoer (de Wmo taxipas) niet meegenomen, omdat deze gegevens uit een ander systeem worden gehaald.

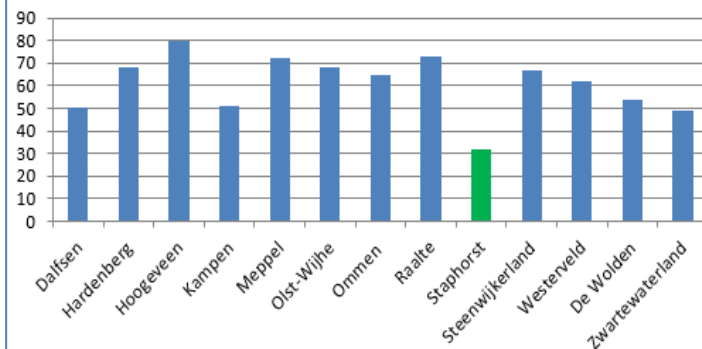
De afgelopen drie jaar zijn het aantal indicaties voor collectief vervoer redelijk gelijk gebleven.

De kosten daarentegen zijn gestegen. Deze hogere kosten komen door de indexaties van de tarieven.

3.9 CBS cijfers met betrekking tot Wmo voorzieningen

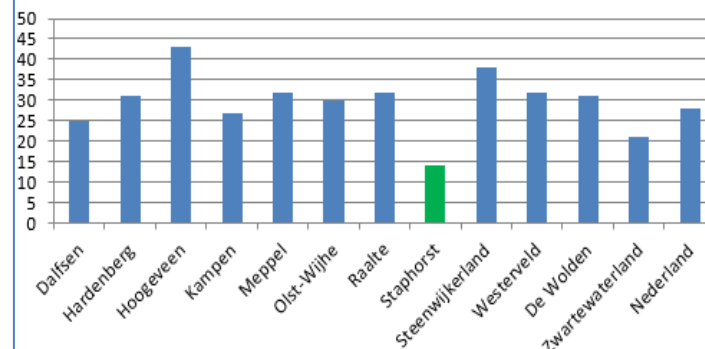
WMO-maatwerkvoorzieningen cliënten

(CBS: per 1.000 inwoners/per 1-7-2024)

WMO-clënten Hulp bij het huishouden

(CBS: per 1.000 inwoners/per 1-7-2024)

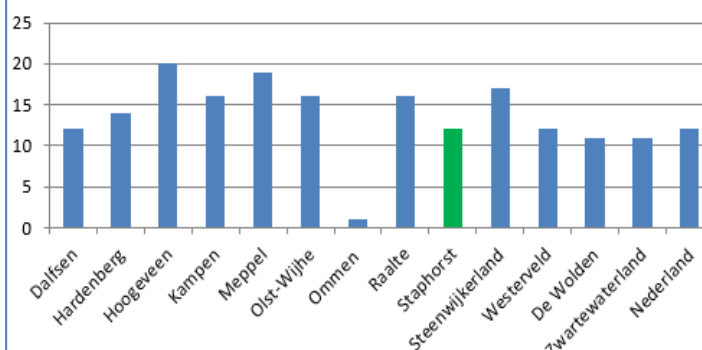
Toelichting

Via het CBS is de gemeente Staphorst vergeleken met omliggende, min of meer vergelijkbare, gemeenten. De laatst bekende cijfers bij het CBS dateren van 1 juli 2024.

Kijkend naar het aantal 'Wmo-maatwerkvoorzieningen cliënten' (= het totaal aantal voorzieningen vanuit de Wmo) is te zien dat er in de gemeente Staphorst aanzienlijk minder voorzieningen worden verstrekt dan in de andere gemeenten. Kijkend naar de afzonderlijke voorzieningen geldt dit zeker voor het aantal cliënten met een indicatie voor hulp bij het huishouden en voor hulpmiddelen en diensten. Bij Ondersteuning thuis (=Begeleiding individueel) is dit verschil niet zo groot.

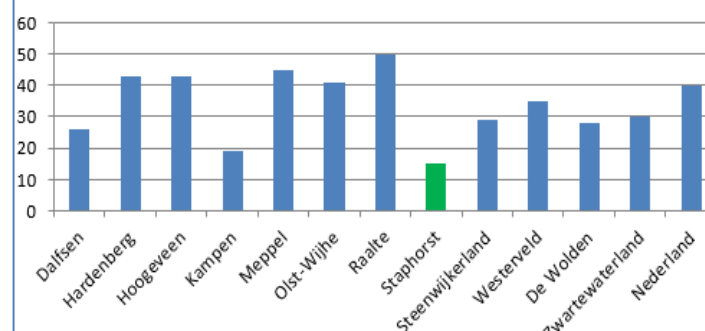
WMO-clënten Ondersteuning thuis

(CBS: per 1.000 inwoners/per 1-7-2024)

WMO-clënten Hulpmiddelen en diensten

(CBS: per 1.000 inwoners/per 1-7-2024)

Verskillende factoren beïnvloeden deze cijfers, zoals de inrichting van het voorliggend veld en de werkwijze van het toegangsteam.

Bovendien speelt in de gemeente Staphorst de kracht van de gemeenschap en het sociale netwerk een belangrijke rol; veel wordt lokaal en informeel opgepakt. Tegelijkertijd vraagt individuele begeleiding om professionele ondersteuning, waarvoor het informele netwerk vaak niet toereikend is. Hierdoor is het verschil met andere gemeenten op deze voorziening minder groot.

3.10 Cliëntervaringsonderzoek Wmo

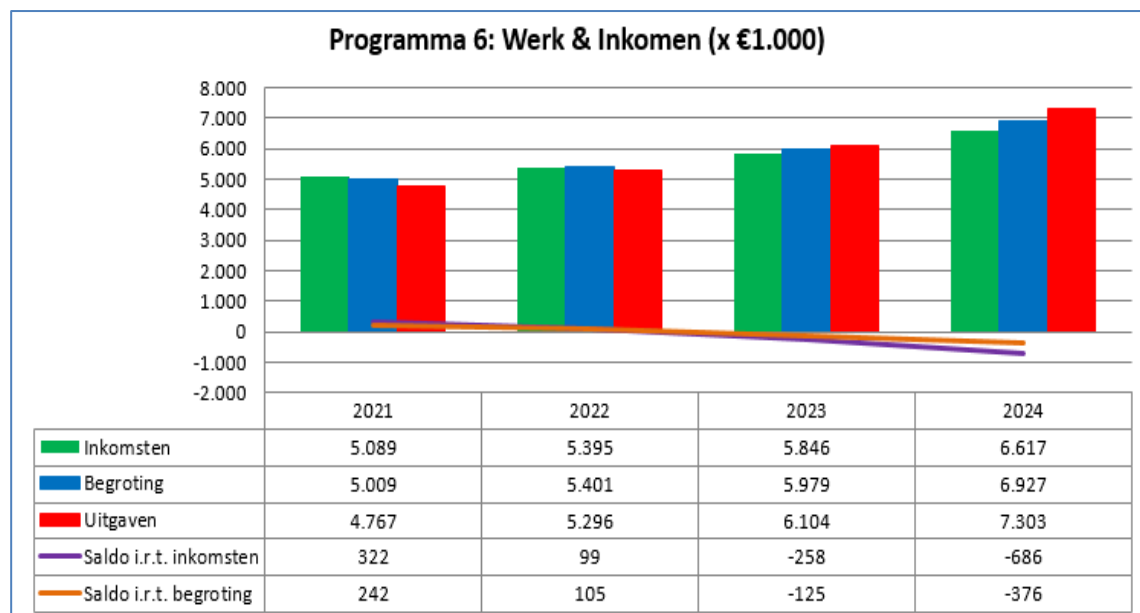
Sinds 2016 zijn gemeenten wettelijk verplicht om jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek Wmo en Jeugd uit te voeren. De resultaten moeten inzicht verschaffen in de ervaren toegankelijkheid, kwaliteit en effecten van de geboden ondersteuning.

In de gemeente Staphorst voeren we een doorlopend onderzoek uit. Dit houdt in dat er op twee momenten in het proces een korte vragenlijst aan de cliënt wordt voorgelegd. Vlak na het keukentafelgesprek (vragenlijst gaat over het huisbezoek) en na een aantal maanden tijdens de eerste evaluatie (vragenlijst gaat over de ondersteuning).

In 2024 heeft een doorontwikkeling plaatsgevonden van het cliëntervaringsonderzoek Wmo. De vragenlijsten zijn vernieuwd. Hierdoor zijn de onderzoeken een tijd minder frequent uitgevoerd, waardoor de resultaten niet representatief zijn voor deze monitor.

4. Inkomen & Werk

4.1 Financiën Inkomen & Werk

Toelichting

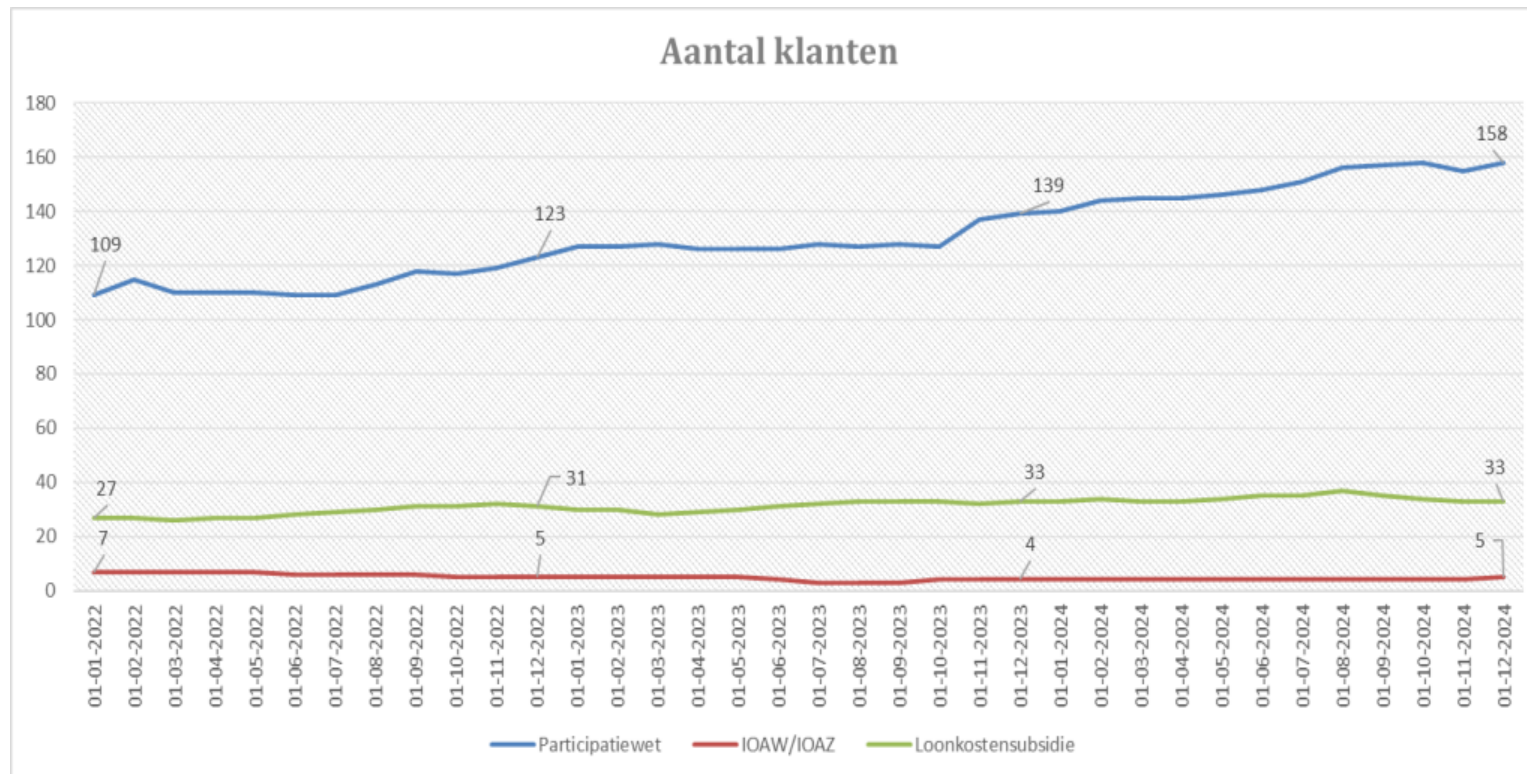
Aan het programma Werk en Inkomen worden onderstaande uitgaven toegerekend:

- Kosten voor re-integratievoorzieningen, uitkeringen en verschillende minimaregelingen.
- Kosten voor voorliggende voorzieningen in kader van schuldhulpverlening .
- Kosten voor Reestmond én de daarbij behorende loonkosten van de SW-medewerkers.
- Kosten voor inburgering en maatschappelijke begeleiding statushouders.
- Kosten voor de gemeentelijke uitvoering- en overhead.

De stijging van de uitgaven en in de inkomsten binnen de taakvelden van Werk en Inkomen heeft enkele oorzaken. De voornaamste zijn:

- Het voldoen aan de taakstelling statushouders heeft onder andere een stijging van het aantal bijstandsuitkeringen tot gevolg gehad. Deze stijging is al in 2023 ingezet en werkt door in 2024. Ten opzicht van 2023 is er € 600.000 meer uitgegeven aan uitkeringen o.g.v. de Participatiewet;
- Over 2023 is er als aanvulling op het BUIG-budget een vangnetuitkering aangevraagd en ontvangen. Ook voor 2024 wordt er een vangnetuitkering aangevraagd. Er vanuit gaande dat ook de Vangnetuitkering 2024 wordt toegekend zie we stijging van de inkomsten van € 640.000.
- Met de inwerkingtreding van de Wet Inburgering en door de toename van het klantenbestand worden er meer re-integratie- en inburgeringsvoorzieningen ingezet. Voor 2024 resulteert dit in een extra uitgavenpost van € 300.000.
- Vanaf 2024 worden de loonkosten van het team Gezond Meedoen Staphorst (bestaande uit de buurtsportcoaches en de cultuurcoach/makelaar) administratief verantwoord in dit taakveld. Dit geeft een stijging van de uitgaven van € 200.000.

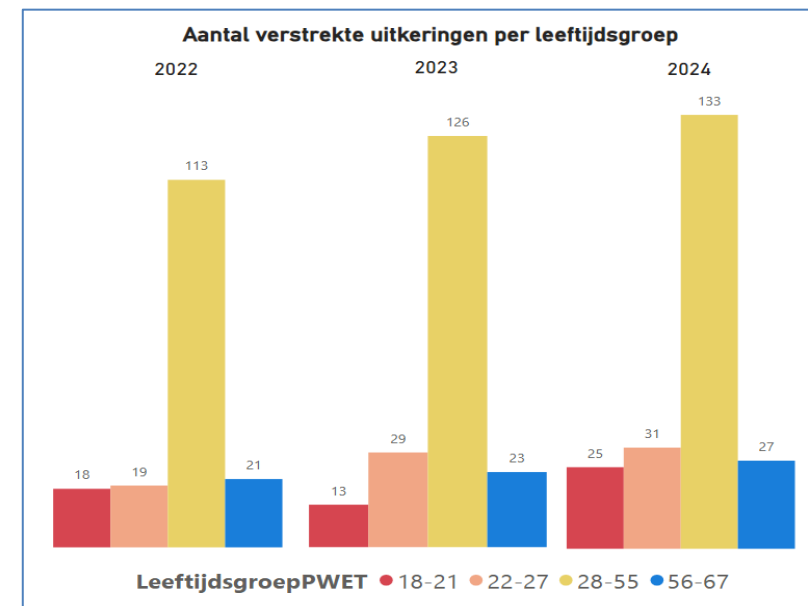
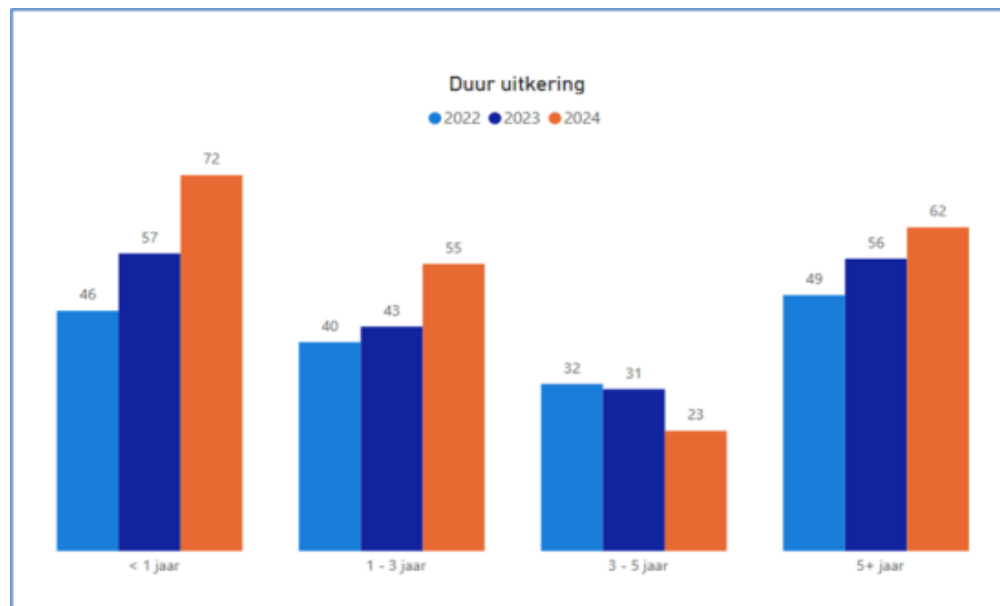
4.2 Aantal uitkeringen

Toelichting

De grafiek toont de ontwikkeling van het aantal inwoners dat een uitkering ontvangt sinds 1 januari 2022. Vanaf september 2023 is er een duidelijke stijging zichtbaar in het aantal inwoners dat een beroep doet op een uitkering. Deze toename houdt nauw verband met de extra inspanningen die zijn geleverd om statushouders te huisvesten binnen de gemeente. Dankzij een effectieve doorstroming van statushouders vanuit de Tussenvoorziening Statushouders naar reguliere huurwoningen, is het gelukt om ook in 2024 meerdere statushouders op te nemen. Een belangrijk gevolg hiervan is dat deze groep vaak afhankelijk is van een uitkering totdat zij werk of andere vormen van inkomen vinden. Dit verklaart de verdere stijging in het aantal verstrekte uitkeringen in 2024.

4.3 Aantal uitkeringen naar duur en leeftijdsgroep

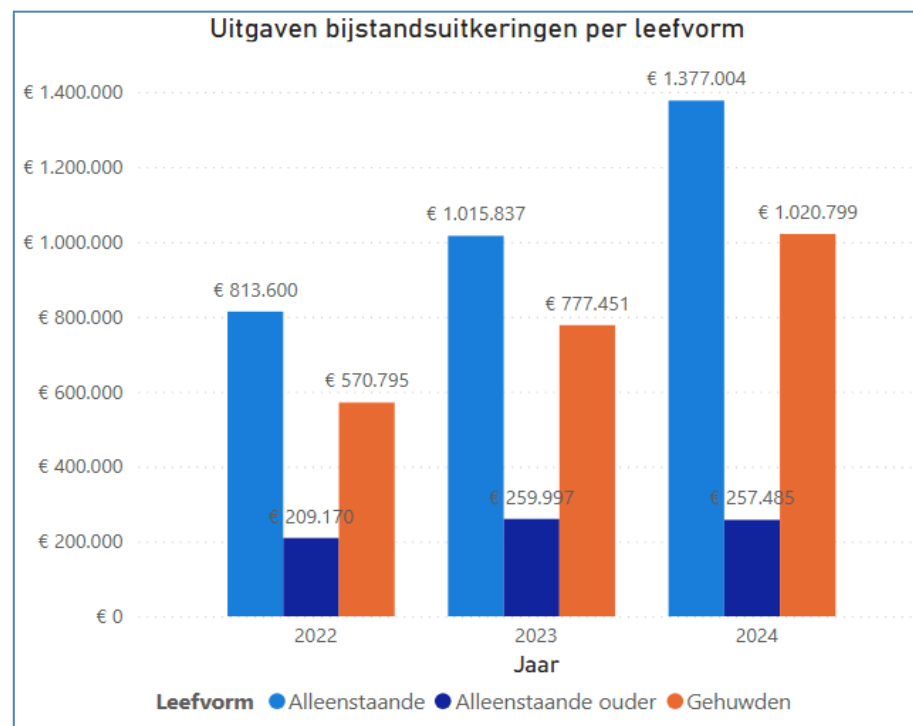
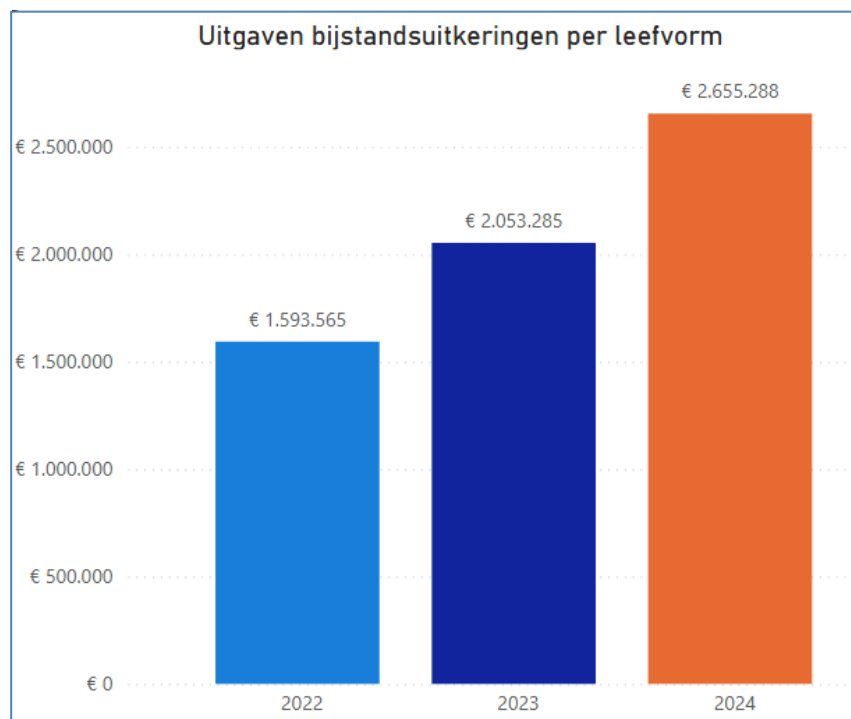

Toelichting

De toename van nieuwe instroom in het klantenbestand voor uitkeringen is ook zichtbaar in het overzicht dat de duur van de uitkeringen laat zien. De sterkste stijging vindt plaats in de categorie van minder dan één jaar, wat wijst op een recente toename van nieuwe uitkeringsgerechtigden. Het aantal cliënten dat al langer dan drie jaar een uitkering ontvangt blijft in 2024, ten opzichte van 2023, stabiel van omvang. Dit ondanks de toestroom vanuit de groep die één tot drie jaar een uitkering ontvangt. Deze stabiliteit is te verklaren doordat afgelopen jaar meerdere inwoners zijn uitgestroomd die eerder langer dan drie jaar een uitkering ontvingen. Tegelijkertijd zien we binnen de groep die inmiddels vijf jaar of langer afhankelijk is van een uitkering, een lichte toename in de uitkeringsduur. Deze groep is vaak moeilijk bemiddelbaar naar werk vanwege diverse, vaak complexe belemmeringen.

In de leeftijdsopbouw van het klantenbestand zien we een stijging voor de categorie van 18 tot en met 21 jaar. Voor deze categorie geldt als uitgangspunt dat, waar mogelijk, een reguliere schoolopleiding gevolgd moet worden. Als gevolg hiervan zagen we in 2023 een daling van deze categorie echter door enkele gezinshereningen van statushouders zijn er in 2024 veel jongeren onder de 21 jaar ingestroomd in de uitkering. Deze groep moet eerst inburgeren voordat er regulier onderwijs gevolgd kan worden. De procentuele stijging is in deze categorie het hoogst. In de overige categorieën zijn geen opmerkelijke wijzigingen te zien. De stijging van deze categorieën verhoudt zich met de stijging van het totale klantenbestand.

4.4 Uitgaven bijstandsuitkeringen

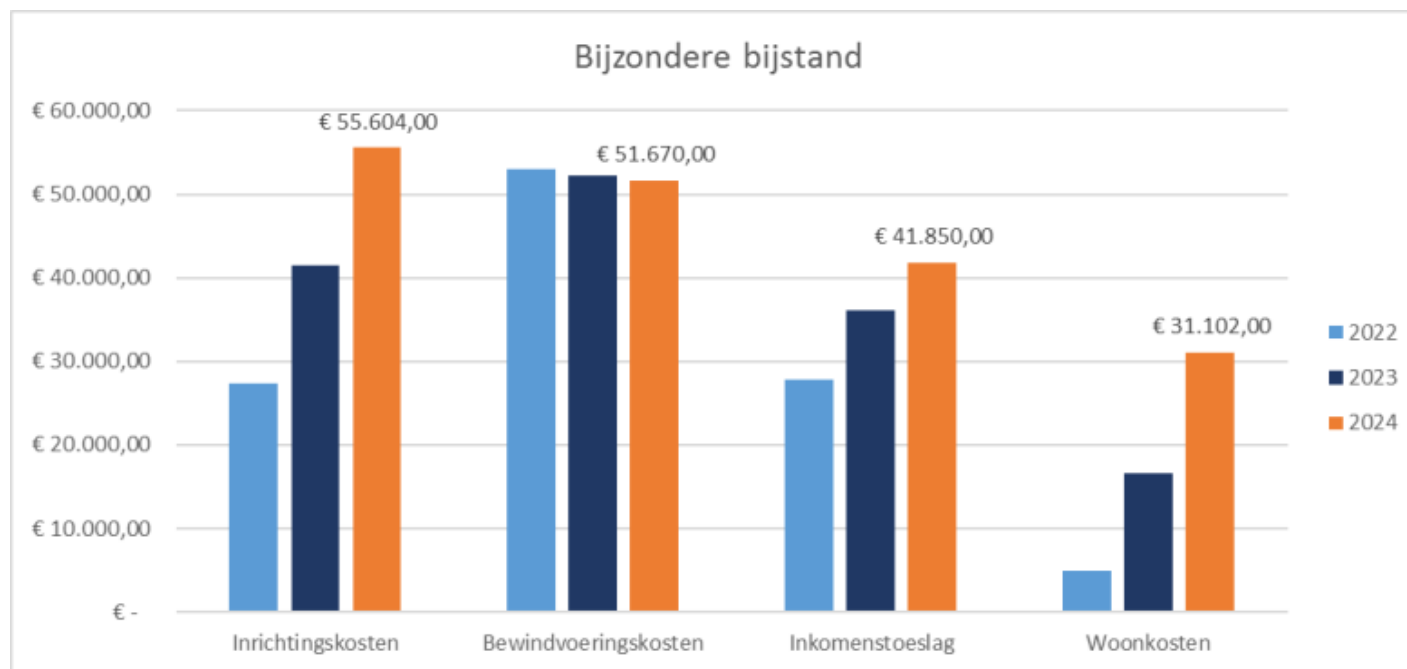

Toelichting

De toename van het aantal uitkeringen heeft vanzelfsprekend ook financiële consequenties. In 2024 lagen de uitgaven circa €600.000 hoger dan in 2023. Hierdoor is er sprake van een tekort op het budget dat gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies (het BUIG-budget). Dit budget is gebaseerd op het aantal uitkeringsgerechtigden van twee jaar geleden. Wanneer het aantal uitkeringen stijgt, zoals vorig jaar en nu het geval is, ontstaat er daardoor een financieel tekort. Omgekeerd leidt een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden tot een overschot wat voor 2023 meerdere jaren achtereen het geval was.

Onder bepaalde voorwaarden kunnen gemeenten in aanmerking komen voor aanvullende financiering via de zogenoemde vangnetuitkering. Deze regeling biedt (gedeeltelijke) compensatie voor tekorten op het BUIG-budget. Voor het jaar 2023 is inmiddels een vangnetuitkering toegekend. Gezien de huidige ontwikkelingen zal ook voor 2024 een aanvraag voor een vangnetuitkering worden ingediend. Deze uitkering dekt het tekort echter niet volledig; gemeenten moeten zelf een eigen bijdrage van 7,5% leveren. Deze eigen bijdrage weegt relatief licht in vergelijking met de overschotten die in voorgaande jaren zijn gerealiseerd.

4.5 Uitgaven bijzondere bijstand

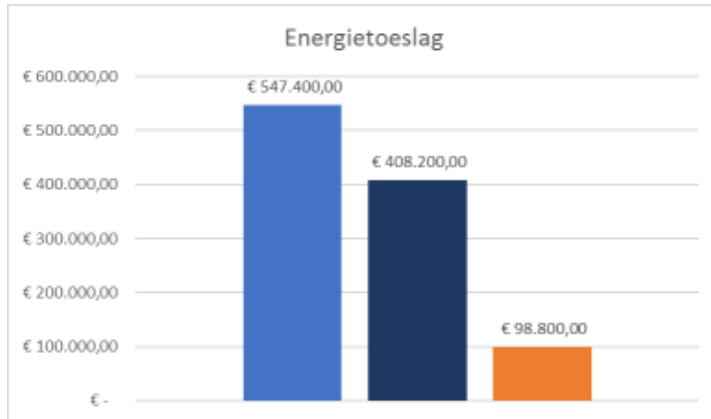

Toelichting

In 2024 is er in totaal ongeveer € 225.000 uitgegeven aan bijzondere bijstand. Deze stijging in de uitgaven houdt grotendeels verband met de versnelde instroom van statushouders. Bij huisvesting van statushouders maken zij in veel gevallen aanspraak op bijzondere bijstand voor inrichtingskosten, zodat zij hun woning op een basaal niveau kunnen inrichten. Deze kosten worden verstrekt in de vorm van een lening, die op termijn kan worden terug betaald.

Daarnaast is een deel van de uitgaven aan bijzondere bijstand toe te schrijven aan de verstrekking van de Individuele inkomensvoet. Dit is een regeling binnen de Participatiewet, waarvoor gemeenten geen beleidsvrijheid hebben. Inwoners die al langere tijd moeten rondkomen van een inkomen op of net boven bijstandsniveau, kunnen hier aanspraak op maken. Het doel van de voet is het bieden van financiële verlichting voor mensen die langdurig in een financieel kwetsbare positie verkeren, zonder zicht op inkomensverbetering.

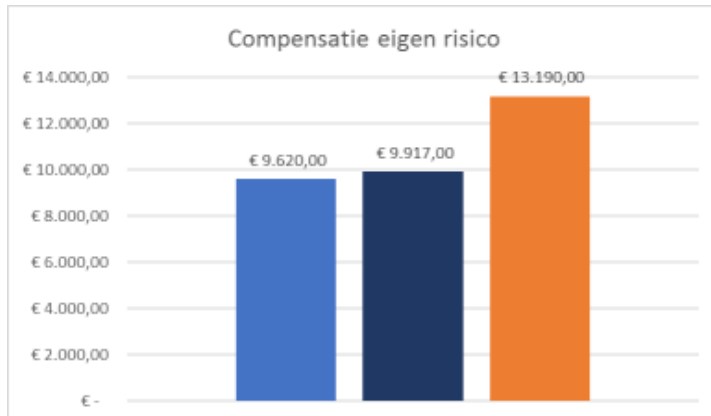
4.6 Energietoeslag en compensatie eigen risico

Toelichting

In de jaren 2022 en 2023 konden inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum in aanmerking komen voor een energietoeslag. Deze regeling was bedoeld om huishoudens met een laag inkomen tegemoet te komen in de sterk gestegen energiekosten. Door de inkomensgrens vast te stellen op 130% van het bestaansminimum, is ervoor gekozen de regeling ruimhartiger uit te voeren dan wettelijk vereist. Hierdoor kwam een grotere groep inwoners in aanmerking voor financiële ondersteuning, waaronder ook werkenden met een laag inkomen of AOW-gerechtigden zonder aanvullend pensioen.

Vanaf 2024 is de energietoeslag als landelijke regeling komen te vervallen. Inwoners hadden nog tot 1 juli 2024 de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen voor de energietoeslag over het jaar 2023. De aanvragen die begin 2024 zijn behandeld en uitbetaald, vallen daarmee nog onder de regeling van 2023.

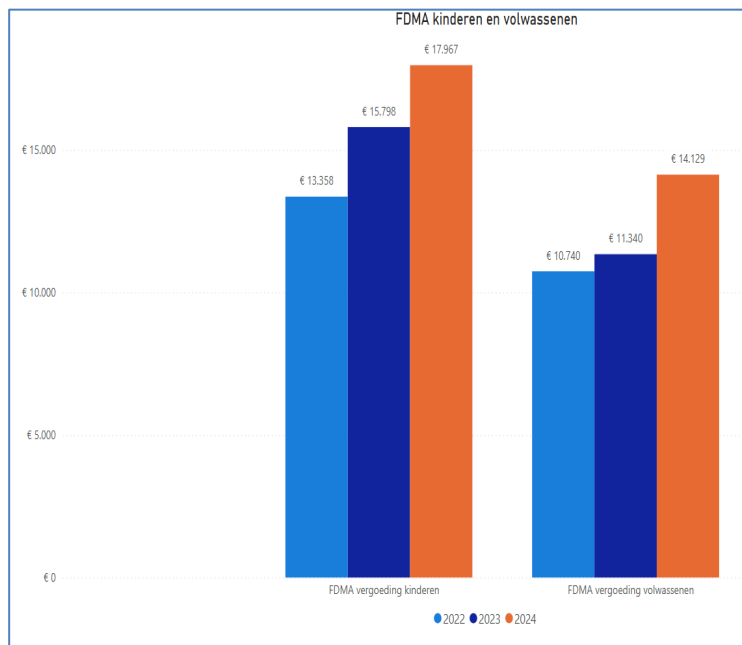
Toelichting

Voor inwoners met een laag inkomen biedt de gemeente een regeling waarmee een gedeeltelijke compensatie van het verplicht eigen risico in de zorg kan worden aangevraagd. Deze regeling is bedoeld om inwoners met beperkte financiële middelen enigszins te ontlasten bij hoge zorgkosten. Inwoners komen in aanmerking voor deze vergoeding zodra zij hun volledige verplicht eigen risico hebben benut. Wanneer aan deze voorwaarde is voldaan, ontvangen zij een vergoeding van 50% van het betaalde eigen risico.

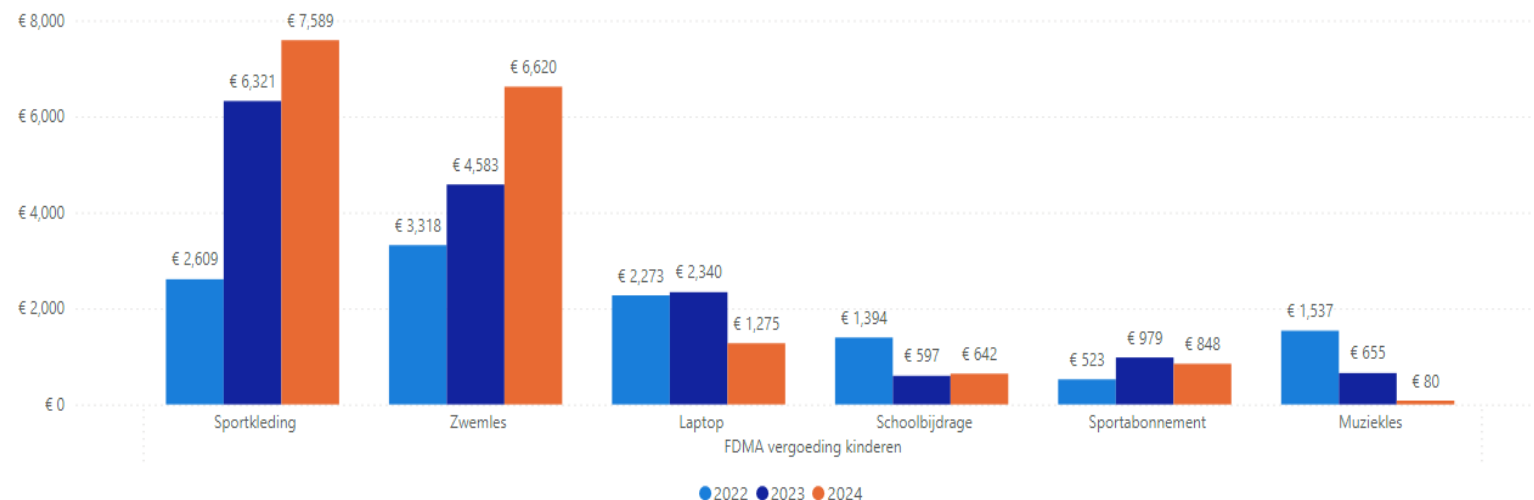
De inkomensgrens voor deze regeling is vastgesteld op 120% van het sociaal minimum. Daarmee richt de regeling zich specifiek op de groep die het financieel het meest kwetsbaar is, maar niet altijd in aanmerking komt voor andere landelijke regelingen.

In 2024 is de compensatie voor het eigen risico toegekend aan 69 inwoners.

4.7 FMDA

FDMA kinderen

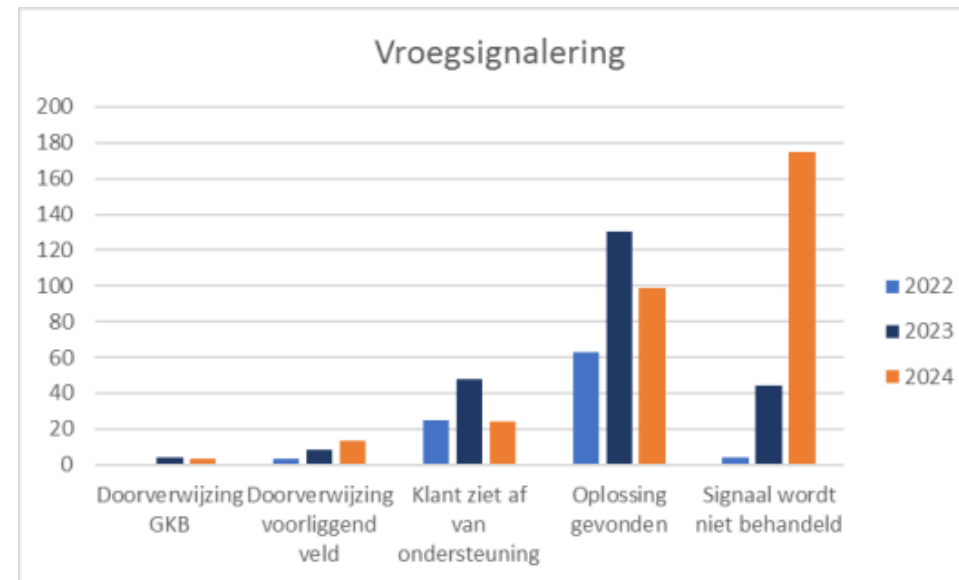
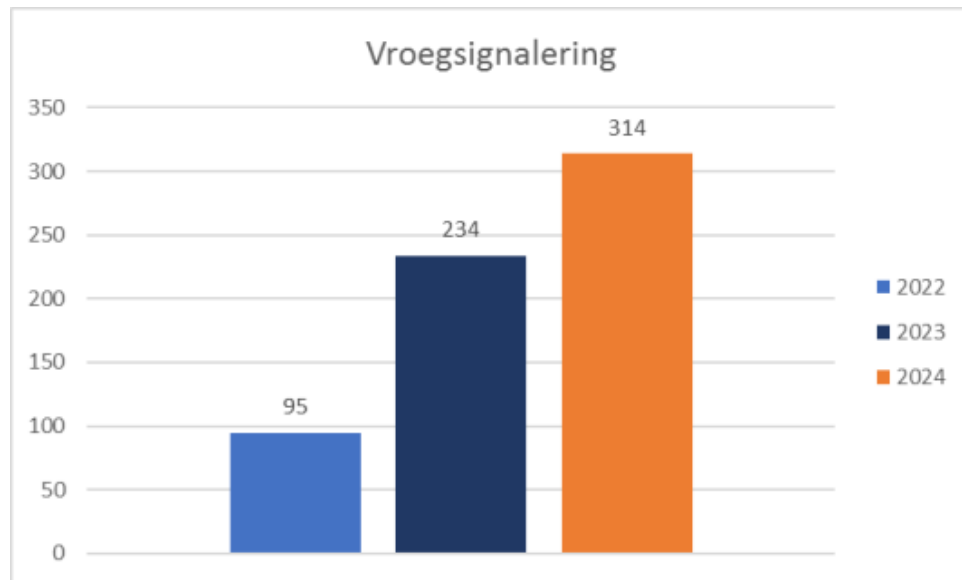
Toelichting

Het Fonds Deelname Maatschappelijke Activiteiten (FDMA) is bedoeld om de maatschappelijke participatie van inwoners met een laag inkomen te bevorderen. Via dit fonds kunnen zowel volwassenen als kinderen een vergoeding ontvangen voor kosten die samenhangen met deelname aan sociale, sportieve of culturele activiteiten. Het fonds draagt hiermee bij aan gelijke kansen en het voorkomen van sociale uitsluiting.

In 2024 laten de uitgaven voor het FDMA een lichte stijging zien ten opzichte van voorgaande jaren. Deze toename hangt nauw samen met de stijging van het aantal inwoners dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering. Hierdoor is ook het aantal personen dat voldoet aan de inkomensvoorwaarden voor het fonds toegenomen.

De vergoedingen voor volwassenen worden grotendeels ingezet voor het bekostigen van een internetabonnement. Voor kinderen is er een duidelijke toename zichtbaar in de aanvragen voor sportkleding en zwemles. De post zwemles vertoont met name een stijgende lijn doordat er actief is ingezet op het benaderen van de doelgroep. Deze gerichte communicatie heeft duidelijk effect gehad.

4.8 Vroegsignalering van schulden

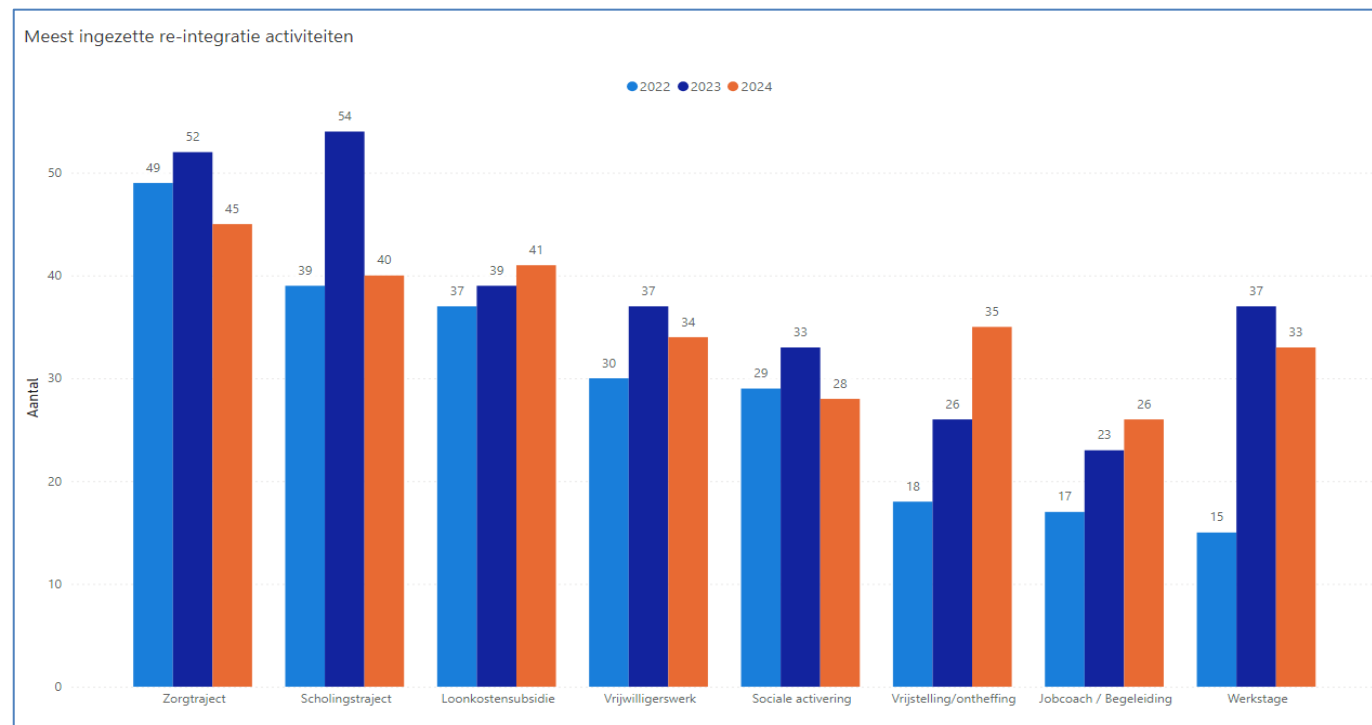
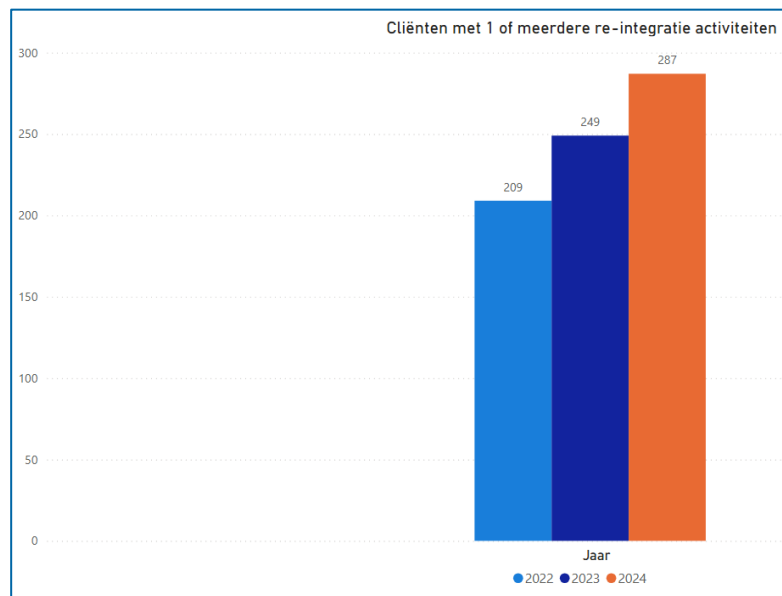
Toelichting

Sinds de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) in 2021 is het voor gemeenten verplicht om actief aan vroegsignalering van schulden te doen. Vroegsignalering houdt in dat gemeenten meldingen ontvangen van betalingsachterstanden bij vaste lasten, zoals van nutsbedrijven, woningverhuurders en zorgverzekeraars. Elk signaal dat binnenkomt, wordt zorgvuldig beoordeeld en, indien nodig, wordt er contact opgenomen met de betreffende inwoner om ondersteuning aan te bieden.

In Staphorst is ervoor gekozen om signalen al na één maand betalingsachterstand te registreren en te beoordelen. Deze keuze leidt ertoe dat er relatief veel signalen binnenkomen die (nog) geen directe actie vereisen, bijvoorbeeld omdat het gaat om incidentele of kleine achterstanden. Toch worden ook deze meldingen geregistreerd, omdat ze waardevolle inzichten geven in de omvang en aard van de doelgroep en kunnen wijzen op bredere financiële kwetsbaarheid.

De ontvangen signalen worden na afhandeling onderverdeeld in verschillende categorieën. Signalen waarbij de betalingsachterstand minimaal is en geen verdere actie nodig blijkt, worden geregistreerd als 'niet behandeld'. In de categorie 'Oplossing gevonden' vallen meldingen waarbij samen met de inwoner een passende oplossing is gerealiseerd, zonder dat een doorverwijzing naar een externe schuldhulpverleningsinstantie noodzakelijk was. De categorie 'Klant weigert ondersteuning' betreft inwoners die op het moment van contact geen gebruik willen maken van hulpverlening, omdat zij verwachten de betalingsachterstand zelfstandig te kunnen oplossen. Wanneer van een inwoner uit deze groep opnieuw een signaal binnenkomt, wordt er opnieuw contact gelegd om te bekijken of de situatie is veranderd en er alsnog ondersteuning gewenst is.

4.9 Inzet re-integratie activiteiten

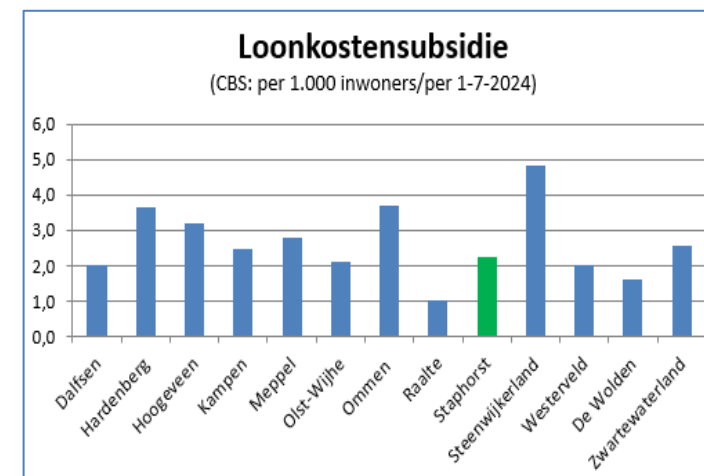
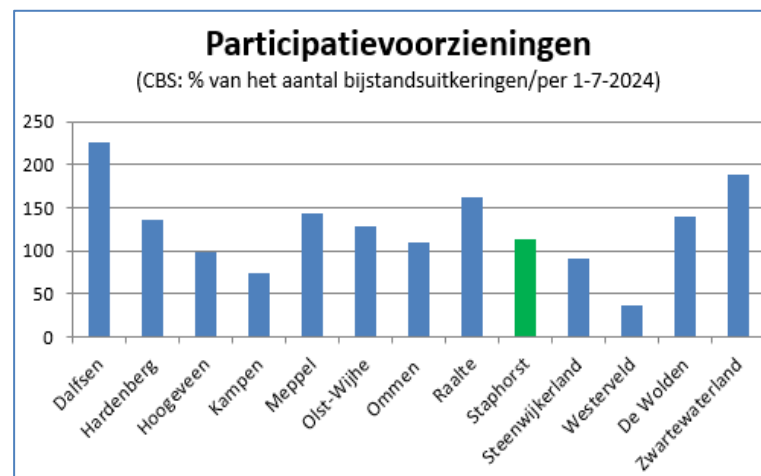
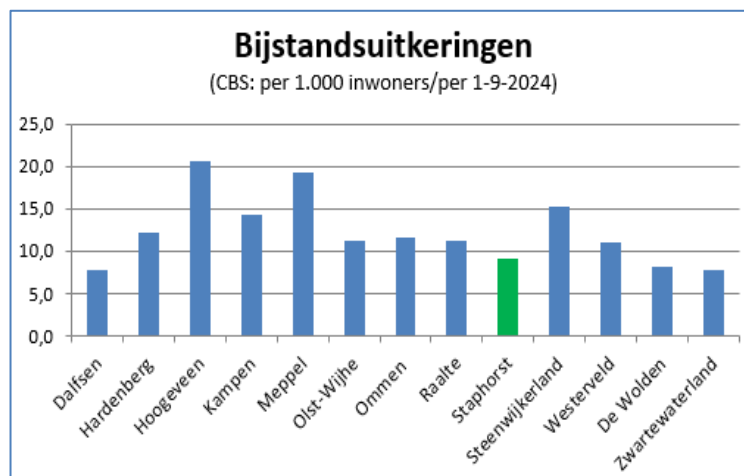
Toelichting

De toename van het aantal uitkeringen gaat gepaard met een stijging van het aantal ingezette re-integratietrajecten. Niet alleen voor uitkeringsgerechtigden, maar ook voor niet-uitkeringsgerechtigden (Nuggers) die een hulpvraag hebben op het gebied van werk en participatie, worden passende trajecten aangeboden. Voor iedere klant wordt een traject op maat vastgesteld, waarbij het mogelijk is dat meerdere trajecten gelijktijdig worden ingezet, afhankelijk van de hulpbehoefte en het ontwikkelperspectief van de klant.

Opvallend is dat er nog steeds relatief veel zorgtrajecten en vrijstellingen worden toegekend. Dit komt doordat een groeiend deel van de doelgroep te maken heeft met fysieke en/of psychische beperkingen die het (tijdelijk) onmogelijk maken om actief deel te nemen aan het arbeidsproces. Hoewel veel van deze personen niet (meer) in aanmerking komen voor een WIA- of Wajong-uitkering is de ernst en complexiteit van hun problematiek vaak vergelijkbaar met die van mensen die wel onder deze regelingen vallen. Dit vraagt om een zorgvuldig afgestemde benadering met oog voor individuele mogelijkheden en beperkingen.

Wat betreft activerende trajecten zoals scholing, vrijwilligerswerk, sociale activering en werkstages, is in 2024 een lichte daling zichtbaar ten opzichte van 2023 in absolute aantallen. Desondanks blijven dit belangrijke instrumenten binnen het re-integratiebeleid. Ze worden nog altijd relatief vaak ingezet en bieden aantoonbaar perspectief op duurzame uitstroom richting werk evenals het bieden van begeleiding op de werkplek door bijv. een jobcoach. In 2024 zijn via deze trajecten concrete uitstroomresultaten behaald.

4.10 CBS cijfers met betrekking tot Inkomen & Werk

Toelichting

Via cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is de gemeente Staphorst vergeleken met omliggende gemeenten die min of meer vergelijkbaar zijn. Uit deze vergelijking blijkt dat het aantal bijstandsuitkeringen in Staphorst per 1.000 inwoners uitkomt op 9,0. Dit komt neer op een totaal van circa 160 uitkeringen in absolute aantallen. In 2023 behoorde Staphorst tot de gemeenten met het laagste aantal bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners — er was toen slechts één gemeente met een lagere score. In 2024 is het aantal gemeenten met een lagere uitkeringsdichtheid gestegen naar drie. Wat betreft het aantal cliënten waarbij een participatievoorziening (re-integratietraject) is ingezet scoort Staphorst iets boven het gemiddelde in vergelijking met vergelijkbare gemeenten.

Een belangrijk instrument binnen dit beleid is de loonkostensubsidie. Deze subsidie wordt verstrekt aan werkgevers die mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen. De hoogte van de subsidie wordt bepaald aan de hand van de loonwaarde van de werknemer, zoals vastgesteld door het UWV. De loonkostensubsidie compenseert het verschil tussen de loonwaarde van een werknemer en het wettelijk minimumloon. Het aantal toegekende loonkostensubsidies laat al enkele jaren een gestage groei zien. Dit hangt samen met het feit dat de Wet sociale werkvoorziening (WSW) sinds 2015 is afgesloten voor nieuwe instroom. Sindsdien vallen mensen met een arbeidsbeperking onder de Participatiewet en worden zij – indien mogelijk – via loonkostensubsidie ondersteund bij het vinden van regulier werk. Per 1 juli 2024 zijn er in Staphorst 33 loonkostensubsidies toegekend. In vergelijking met omliggende gemeenten ligt dit aantal iets onder het gemiddelde.

